

MAZOWIECKIE BIURO PLANOWANIA REGIONALNEGO
W WARSZAWIE

Inicjatywa Młodych Planistów

KONFERENCJA W BIAŁOBRZEGACH
20 - 21.09.2007 r.

Warszawa 2008 r.

Inicjatywa Młodych Planistów

Konferencja w Białobrzegach

20-21 września 2007 r.

Opracowanie/Wydawca
Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego
ul. Lubelska 13
03-802 Warszawa
tel. (022) 518 49 00
fax (022) 518 49 49
e-mail: biuro@mbpr.pl

Dyrektor Biura
prof. dr hab. Zbigniew Strzelecki

Zastępcy dyrektora
mgr Bartłomiej Kolipiński
dr inż. arch. Tomasz Sławiński

Redakcja:
mgr Kinga Stanek

Opracowanie merytoryczne, graficzne oraz zdjęcia:
mgr inż. Joanna Stefaniuk

Skład i łamanie:
Tomasz Cybulski
mgr Kinga Stanek

ISBN 978-83-924459-3-7

Wydanie I, Warszawa 2008
„Inicjatywa Młodych Planistów – Konferencja w Białobrzegach 20-21 września 2007 r.”
nakład: 150 egz.

Druk i oprawa:
Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	5
<i>Zbigniew Strzelecki</i>	

SESJA I – Prezentacja stanu pracy nad aktualizacją planów zagospodarowania przestrzennego województw

Ocena Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego	9
<i>Agnieszka Prusakiewicz</i>	
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego – bieżący stan prac nad aktualizacją dokumentu.....	11
<i>Grażyna Łyczkowska</i>	
Ocena Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego	13
<i>Karolina Drewnicka</i>	
Aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego	15
<i>Joanna Jasiewicz</i>	
Stan zaawansowania prac nad planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego	18
<i>Maja Włosińska</i>	
Aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego	21
<i>Katarzyna Podlaska-Krzywiec</i>	
Problematyka dóbr kultury współczesnej w planie zagospodarowania przestrzennego województwa	22
<i>Dorota Strzelecka-Wójcik</i>	
Natężenie ruchu jako kryterium wyboru priorytetów realizacyjnych na układzie dróg wojewódzkich.....	28
<i>Patrycja Czarnecka</i>	

SESJA II – Problematyka zaawansowania prac nad planem zagospodarowania przestrzennego obszarów metropolitalnych

Trójmiejski Obszar Metropolitalny	41
<i>Jakub Pietruszewski</i>	
Obszar Metropolitalny Warszawy (OMW) – zaawansowanie prac.....	44
<i>Joanna Stefaniuk</i>	
Poznański Obszar Metropolitalny - delimitacja, zaawansowanie prac oraz główne problem.....	50
<i>Mateusz Krygier</i>	

Problematyka zaawansowania prac nad planem zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego miasta Białegostoku.....	51
<i>Paweł Babul</i>	
Suburbanizacja Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego	53
<i>Sebastian Łuczkiwicz</i>	
Studium obszaru problemowego strefy podmiejskiej miasta Olsztyna	57
<i>Piotr Schilling</i>	
SESJA III – Udział i doświadczenie młodych pracowników Biur i departamentów we współpracy zagranicznej	
Współpraca międzynarodowa na przykładzie wybranych projektów Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.....	61
<i>Michał Urbański</i>	
Współpraca i kontakty zagraniczne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego	63
<i>Małgorzata Kucińska</i>	
Współpraca i kontakty zagraniczne Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego w Poznaniu	67
<i>Dominika Szymczyk-Stefańska</i>	
Udział Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego w realizacji międzynarodowego projektu DEFRIS.....	68
<i>Mariusz Leszczyński</i>	
ZDJĘCIA	71
LISTA UCZESTNIKÓW KONFERENCJI	73

SŁOWO WSTĘPNE

Prof. dr hab. Zbigniew Strzelecki

Z wielką radością przedstawiam Państwu pierwszą publikację z planowanego cyklu konferencji organizowanych pod nazwą „Inicjatywa Młodych Planistów”. Jest ona pokłosiem obrad, które odbyły się w dniach 20-21 września 2007 roku w Białobrzegach.

W konferencji wzięli udział młodzi przedstawiciele służb planistycznych z 13 województw, którzy prezentowali w trzech sesjach: stan prac nad aktualizacją planów zagospodarowania przestrzennego województw, zaawansowanie prac i problemy związane ze sporządzaniem planów zagospodarowania przestrzennego obszarów metropolitalnych oraz udział i doświadczenie młodych pracowników Biur i Departamentów we współpracy z ośrodkami zagranicznymi.

Był to pierwszy zjazd z planowanego cyklu spotkań młodych pracowników wojewódzkich biur planowania regionalnego i przestrzennego, których celem jest integracja młodej kadry planistów regionalnych oraz nawiązanie współpracy międzyregionalnej.

Planowana jest kontynuacja tego przedsięwzięcia w półrocznym cyklu dwudniowych spotkań tematycznych. Pomysły na dalszą współpracę to m.in.: wymiana doświadczeń w zakresie tworzenia Systemów Informacji Przestrzennej (SIP), opracowanie wspólnej metodologii dla wskaźników monitorowania przestrzeni, wymiana doświadczeń w rewitalizacji tkanki miejskiej, a także kwestie związane z: suburbanizacją, promocją regionów, ochroną zabytków, tworzeniem szlaków turystycznych, zintegrowanego transportu publicznego, partycypacji społecznej, ochroną przyrody i tworzeniem systemów terenów zieleni (zielone pierścienie), wyznaczaniem i ochroną dóbr kultury współczesnej, czy też związane z przygotowaniem do EURO 2012.

Utworzona została już platforma wymiany informacji i doświadczeń Młodych Planistów, na portalu poświęconym rozwojowi lokalnemu i regionalnemu – RegioPortal, pod adresem www.regioportal.pl.

Mam nadzieję, że zarówno niniejsza publikacja, jak i sama inicjatywa spotkają się z Państwa ciepłym przyjęciem i zainteresowaniem. Żywię też nadzieję, że rozpoczęte przedsięwzięcie będzie początkiem współpracy międzyregionalnej młodej kadry planistów z wojewódzkich Biur i Departamentów. Polsce potrzebna jest masowa aktywność w życiu publicznym ludzi młodych, kompetentnych, przedsiębiorczych a przede wszystkim odpowiedzialnych, potrafiących udźwignąć wyzwania polityki przestrzennej i rozwoju regionalnego.

Zbigniew Strzelecki

Dyrektor Mazowieckiego Biura Planowania
Regionalnego

SESJA I – PREZENTACJA STANU PRAC NAD AKTUALIZACJĄ PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTW

Ocena Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Agnieszka Prusakiewicz

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego został przyjęty *Uchwałą Nr 65 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 7. czerwca 2004 r., w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* (Dz. U. Woj. Maz. Nr 217, poz. 5811 z dnia 28 sierpnia 2004 r.).

Zgodnie z art. 45 *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* została przeprowadzona ocena aktualności Planu. 9. października 2006 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjął informację dotyczącą powyższej oceny Planu. Stosownie do *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* „Ocena planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego”, została wykonana w formie dokumentu składającego się z trzech części: przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, oceny realizacji inwestycji celu publicznego o charakterze ponadlokalnym oraz raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego.

Przeprowadzona ocena Planu potwierdziła dotychczasowe tendencje w przemianach społeczno-demograficznych województwa, a także kierunki rozwoju przestrzeni regionu mocno zdywersyfikowanego – silnego „bieguna wzrostu” w postaci Obszaru Metropolitalnego Warszawy oraz pozostałego obszar regionu wraz z ośrodkami subregionalnymi.

W ramach prac określone zostały główne konflikty i kolizje przestrzenne. Do najważniejszych zaliczyć należy: presję urbanizacyjno-infrastrukturalną a ochronę środowiska, konflikty wynikające z braku przesądzeń lokalizacyjnych dla wielu ważnych inwestycji celu publicznego o charakterze ponadlokalnym oraz utraty ważności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uchwalonych przed 1. stycznia 1995 r.

Na etapie opracowywania oceny Planu wyniknęły także problemy formalno-prawne, które często uniemożliwiają realizację polityki przestrzennej województwa. Brak jednoznacznie określonej warstwy normatywnej planu województwa powoduje, że dokument ten nie jest dziś skutecznym instrumentem umożliwiającym rezerwowanie terenów pod przyszłe, ponadlokalne inwestycje celu publicznego. Ponadto realizacja inwestycji celu publicznego wymaga zapewnienia odpowiednich środków finansowych, co oznacza w praktyce uwzględnianie tylko tych inwestycji, które mają konkretnych inwestorów i zapewnione środki finansowe.

Opracowana *ocena* Planu kończy się wnioskami potwierdzającymi aktualność celów „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego” i polityk przestrzennych w nim zawartych. W świetle istniejących uwarunkowań – potencjałów społeczno-gospodarczych, kierunków zmian i realizacji inwestycji celu publicznego stwierdzono, że nie zmieniła się struktura przestrzenna województwa mazowieckiego od czasu jego powstania i zasady organizacji tej struktury. Jednocześnie w regionie, w wyniku nasilania się procesów polaryzacji rozwoju gospodarczego i polaryzacji przestrzeni, zyskują obszary silne – tj. metropolia warszawska i obszar metropolitalny Warszawy, tracą natomiast ośrodki subregionalne i obszary uznane w Planie jako „obszary największych wpływów aglomeracji warszawskiej”. Inwestycje celu publicznego o charakterze ponadlokalnym realizowane są w zakresie przedmiotowym zgodnie z celami i politykami przestrzennymi zapisanymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

Najważniejszym uwarunkowaniem realizacji planu województwa i jednocześnie głównym jego zagrożeniem jest nieczytelność regulacji prawnych i programowych dokumentów rządowych, określających politykę przestrzenną państwa tj. brak rozstrzygnięć dotyczących

inwestycji strategicznych o znaczeniu krajowym, które zawarte byłyby w programach rządowych oraz brak jest podstawowego dokumentu określającego politykę przestrzenną państwa tj. koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego – bieżący stan prac nad aktualizacją dokumentu

Grażyna Łyczkowska

Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu

Obowiązujący „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego” został zatwierdzony *Uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego* z dnia 26 listopada 2001 r. Nr XLII/628/2001 (Dz. U. Woj. Wlkp. z 2002 r. Nr 35, poz. 1052). Plan opracowano zgodnie z wymogami *Ustawy* z dnia 7 lipca 1994 r. o *zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późn. zm.), poszerzając procedurę formalno-prawną o zakres czynności nie wymaganych ustawowo.

Na podstawie *Ustawy* z dnia 27. marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.) każdy plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlega okresowej ocenie i aktualizacji. Sporządzone przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego dokumenty – „Raport o stanie aktualności planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego” oraz „Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ujętych w planie województwa” wskazały na potrzebę kompleksowej aktualizacji dokumentu i tym samym poprzedziły prace nad zmianą obowiązującego Planu.

Zgodnie z przyjętym w cytowanych dokumentach stanowiskiem Zarządu Województwa, Sejmik Województwa Wielkopolskiego *Uchwałą* Nr XXXI/491/05 z dnia 28. lutego 2005 r. podjął decyzję o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Projekt przygotowanego w Wielkopolskim Biurze Planowania Przestrzennego Poznaniu „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego” składa się z 2 części: tekstowej i graficznej.

Część tekstowa projektu planu obejmuje: wprowadzenie, uwarunkowania zewnętrzne, uwarunkowania wewnętrzne, uwarunkowania przestrzenne, cele zagospodarowania przestrzennego, strukturę i politykę przestrzenną, rozwój ponadlokalnych układów transportowych, rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury technicznej oraz uwarunkowania realizacyjne Planu.

Część graficzna projektu Planu obejmuje:

- uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa, przedstawione na 5 planszach tematycznych w skali 1:200 000 („Zasoby środowiska przyrodniczego”, „Przekształcenia i zagrożenia środowiska”, „Sfera społeczno-gospodarcza”, „Komunikacja i transport”, „Infrastruktura techniczna”),
- kierunki polityki przestrzennej województwa, przedstawione na 4 planszach tematycznych w skali 1:200 000 („Środowisko przyrodnicze”, „Struktura przestrzenna”, „Polityka przestrzenna”, „Komunikacja i infrastruktura”),
- zagadnienia branżowe przedstawione na 57 schematach w formacie A3.

W związku z tym, że „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego” w dużej części opiera się na ustaleniach „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku”, dokument ten sporządzono z uwzględnieniem okresu perspektywy planistycznej do 2020 roku (zachowując tym samym zgodność czasową tych dwóch dokumentów).

Projekt „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego” jest obecnie poddawany opiniowaniu wewnętrznemu w Urzędzie Marszałkowskim Województwa

Wielkopolskiego. Przewiduje się również przeprowadzenie opiniowania „roboczego” z gminami województwa i instytucjami oceniającymi i uzgadniającymi projekt planu.

Ocena Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego

Karolina Drewnicka

Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu

Obecnie na terenie województwa dolnośląskiego obowiązuje „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” (PZPWD) przyjęty *Uchwałą Nr XLVIII/873/2002 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego* z dnia 30. sierpnia 2002 roku. Plan Zagospodarowania Przestrzennego opracowany został w latach 1999–2002 w Wojewódzkim Biurze Urbanistycznym we Wrocławiu. Podstawę formułowania kierunków polityki przestrzennej dla województwa dolnośląskiego stanowiła polityka rozwoju województwa określona w „Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego do 2020 roku”.

Opracowanie ekofizjograficzne dla Województwa Dolnośląskiego zostało wydane w listopadzie 2005 roku. Dokument jest nowym typem opracowania określającego przyrodnicze uwarunkowania dla zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Poprzez kompleksowe ujęcie problematyki związanej ze stanem i zasobami środowiska oraz ich przekształceniami, wskazuje możliwości wykorzystania walorów środowiska województwa dla różnych form działalności człowieka zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Przyczynia się w ten sposób do utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska na obszarze Dolnego Śląska.

Opracowanie zawiera m.in.: aktualne informacje o zasobach i stanie środowiska regionu, zmianach klimatycznych, informacje na temat aktualnych i projektowanych systemów ochrony przyrody, charakterystykę zagrożeń powodziowych oraz w rozdziale podsumowującym – wskazanie możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania terenu.

Zawarta w monografii całościowa informacja o środowisku i kierunkach jego przekształceń będzie stanowić niezbędny punkt wyjścia do przygotowania przeglądu i raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego w regionie – aktualizacji „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” oraz innych dokumentów realizowanych na szczeblu regionalnym.

Okresowa „Ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” została przyjęta *Uchwałą Nr 3744/III/06 Zarządu Województwa Dolnośląskiego* z dnia 13. czerwca 2006 roku.

W okresie od stycznia 2003 do końca 2005 roku zmieniło się otoczenie prawne regulujące zagospodarowanie przestrzenne, Polska weszła do Unii Europejskiej i wprowadzone zostały nowe zasady finansowania przedsięwzięć wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy.

W związku z tym uwarunkowania przestrzenne województwa dolnośląskiego, stanowiące podstawę ustaleń zawartych w PZPWD uległy zmianom i wymagają przeprowadzenia szczegółowych analiz, dotyczących tych zmian. Natomiast zapisy zawarte w ustaleniach PZPWD przyjęte są w innym układzie i wymagają zgodności z *Ustawą* z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* i ustawami szczególnymi. W związku z końcowym etapem formułowania polityki spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, przygotowaniem regionalnych programów operacyjnych – konieczne jest uzyskanie komplementarności dokumentów planistycznych na szczeblu regionalnym.

Przegląd aktualności zapisów planu, zawartych w ustaleniach „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” wskazuje, że główne cele

PZPWD, nazwane celami strategicznymi rozwoju przestrzennego województwa, są zbieżne ze „Strategią Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku”, lecz przyjęte w innym układzie. Wymagają one również poprawek, związanych z dostosowaniem do dokumentów wynikających z akcesji Polski do Unii Europejskiej. Podział na strefy funkcjonalno-przestrzenne nie są dostosowane do Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Dolnośląskiego, a weryfikacji i korekt wymagają: ustalenia celów, zasady realizacji i kierunków polityki przestrzennej, odnoszących się do wszystkich sfer zagospodarowania przestrzennego. Dostosować trzeba je również do wymogów *Ustawy z dnia 27. marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, ustaw szczególnych, oraz programów sektorowych i regionalnych.

Wnioski wynikające z oceny inwestycji celu publicznego wskazują na konieczność wypracowania metod rejestracji inwestycji celu publicznego w PZPW, w postaci map interaktywnych. Na podstawie wykonanych opracowań, ze względu na konieczność zapewnienia spójności dokumentów planistycznych, zapewnienia instrumentów realizacji polityki przestrzennej, tworzenia bazy informacji przestrzennej projektów, aplikujących o fundusze strukturalne oraz zapewnienia rozwoju społeczno-gospodarczego (zweryfikowania elementów infrastruktury społecznej, technicznej, środowiskowej, kulturowej, gospodarczej i współpracy międzynarodowej, a także dostosowania kierunków rozwoju regionu do nowej sytuacji gospodarczo-demograficznej).

Zarząd Województwa Dolnośląskiego wnioskował o przystąpienie do sporządzenia zmiany „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” (*Uchwała Nr LVIII/889/2006 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 września 2006 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego*). Obecnie prowadzone są **studia i analizy do aktualizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego**, wśród których wymienić można RAPORT NR I, czyli „Koncepcję przebiegu drogi ekspresowej S5 w granicach województwa dolnośląskiego w kontekście powiązań transgranicznych”. Celem tego Studium jest przygotowanie materiałów, stanowiących podstawę dalszych prac projektowych zmierzających do ustalenia najbardziej optymalnego korytarza dla tego odcinka drogi ekspresowej S5.

Zakres prac studialnych obejmuje:

- analizę i prognozę natężenia ruchu na drogach krajowych na trasie Wrocław – Boboszów – Morawska Trébova,
- analizę powiązań projektowanej trasy z istniejącymi oraz planowanymi drogami,
- analizę ekofizjograficzną z oszacowaniem ryzyka ekologicznego i możliwych konfliktów środowiskowych,
- wykonanie schematu trasy w układzie Grudziądz – Wiedeń (w kierunku łączącym 4 korytarze transportowe: II, III, IV i VI).

Aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego

Joanna Jasiewicz

Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego” został zatwierdzony *Uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr IX/80/03* z dnia 27 czerwca 2003 r. Po okresowej ocenie opracowano raport o jego stanie oraz sporządzono ocenę realizacji inwestycji podlegającą zaopiniowaniu przez wojewódzką komisję urbanistyczno-architektoniczną.

W chwili obecnej nowa edycja „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego” jest na etapie uzyskania uchwały intencyjnej Sejmiku Województwa Podlaskiego w sprawie przystąpienia do zmian aktualizacyjnych planu.

Zgodnie z okresową oceną w wersji aktualizowanej należy ustosunkować się do szeregu zagadnień, które wcześniej nie były wystarczająco rozpoznane, a mają istotne znaczenie dla rozwoju województwa. Do zagadnień tych należą głównie: rozwój usług wielkopowierzchniowych, centra logistyczne, parki technologiczne, mieszkalnictwo i tereny produkcyjno-usługowe w strefie podmiejskiej Białegostoku, obszary intensyfikacji zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego itp.

System sieci osadniczej województwa przyjęty w Planie w zakresie hierarchii i funkcji jednostek osadniczych nie uległ istotnym zmianom. Od czasu uchwalenia Planu powstało i powstaje szereg istotnych dla rozwoju sieci osadniczej dokumentów rządowych takich jak: „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju”, „Strategia rozwoju województwa podlaskiego do 2020r.” czy też „Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego województwa podlaskiego na lata 2007-2013”, których ustalenia odnoszące się do programowania rozwoju sfery społecznej i gospodarczej w zagospodarowaniu przestrzennym wymagają uwzględniania w kierunkach i zdaniach Planu.

Baza informacyjna uwarunkowań wewnętrznych zagospodarowania przestrzennego, w zakresie zagadnień demograficznych oraz potencjału społecznego i gospodarczego województwa oparta była głównie na danych z lat 1999-2001 i uległa znacznej dezaktualizacji i w związku z tym wymaga uaktualnienia.

Z ponadlokalnych zadań celu publicznego znaczna ich część została zrealizowana lub jest w realizacji, część utraciła aktualność oraz pojawiły się nowe zadania zgłaszane przez potencjalnych inwestorów. Stwarza to potrzebę weryfikacji zestawów ponadlokalnych zadań celu publicznego, zwłaszcza w zakresie: szkolnictwa wyższego i średniego, opieki zdrowotnej i socjalnej, kultury, sportu i rekreacji.

W systemie obszarów chronionych nastąpiły zmiany w *Ustawie o ochronie przyrody* i dokumentach rządowych ustalających obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) w europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 oraz w rozporządzeniu Wojewody Podlaskiego, dotyczące zmian zakazów i nakazów w 15 obszarach chronionego krajobrazu. Powołano 3 nowe rezerwy i ustalono „Obszar Przyrodniczo-Wrażliwy Biebrzańsko-Narwiański”. Ustalenia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania aktualizowanego planu powinny uwzględnić te zmiany.

W okresie obowiązywania Planu udokumentowano 12 nowych złóż kopalin, co wymaga zgodnie z przepisami *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* uwzględnienia ich w uwarunkowaniach zagospodarowania.

W zakresie zagrożeń środowiska i w związku ze zmianą przepisów dotyczących sposobów oceny czystości wód oraz w związku z przeprowadzonymi badaniami wód powierzchniowych i podziemnych korekty wymagają zapisy w uwarunkowaniach zagospodarowania.

W okresie obowiązywania Planu nastąpiły zmiany w zasobach dóbr kultury objętych ochroną prawną. Zrealizowano lub realizowane są różnorodne działania konserwatorskie oraz zmieniły się także przepisy prawne związane z tym zagadnieniem, wprowadzając nowe kategorie zabytków, co również należy uwzględnić w aktualizowanym Planie.

Dotychczasowe ustalenia Planu w zakresie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi nie są dostosowane do obowiązującej aktualnie legislacji tego zagadnienia. W związku z tym do Planu należy wprowadzić w szczególności:

- ustalenia dla województwa podlaskiego wynikające z „Planu ochrony przeciwpowodziowej” i przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju oraz „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza”,
- dostosować do nowych kompetencji zadania lokalne celu publicznego związane z gospodarką wodną i ochroną przeciwpożarową.

Obowiązujący Plan nie zawiera wydzielonej problematyki z zakresu terenów zamkniętych i ich ochronnych stref oraz innych terenów i obiekty o charakterze obronnym i ochronnym. Zmienione zostały przepisy dotyczące zagadnień obronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Niezbyt klarowne są również przepisy w kwestiach stref ochronnych dla terenów zamkniętych.

W zakresie systemu infrastruktury transportowej, w aktualizowanym Planie, należy uwzględnić w szczególności:

- zmiany przebiegu niektórych dróg krajowych,
- zmiany w klasyfikacji linii kolejowych,
- wykorzystanie linii kolejowych jako alternatywy dla komunikacji zbiorowej miasta Białegostoku i strefy podmiejskiej.

W kierunkach Planu zagospodarowania wyznaczono 6 obszarów problemowych i podział ten zostanie zachowany w aktualizowanym planie.

- **Obszar problemowy Aglomeracji Białostockiej**, obejmujący miasto Białystok i 10 bezpośrednio z nim sąsiadujących gmin. W związku z opracowywaniem Planu obszaru metropolitalnego elementy polityki przestrzennej tego obszaru będą włączone do tego Planu, a obszar problemowy w dotychczasowym układzie straci sens,
- **Obszar problemowy przygranicza** obejmujący 10 gmin pogranicza polsko-białoruskiego, charakteryzujący się recesją i niekorzystnymi procesami demograficznym. Większość ustaleń polityki przestrzennej w tym obszarze problemowym jest aktualna. Doprecyzowania wymagać będzie problematyka rozmieszczenia zadań związanych z aktywacją gospodarczą na bazie nowych przejść granicznych,
- **Obszar problemowy Kurpiowszczyzny**, charakteryzujący się najniższą w województwie jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej, niedorozwojem infrastruktury osadnictwa, niekorzystną strukturą demograficzną i niskim poziomem warunków życia. Szansą dla tego obszaru może być wprowadzenie i wspomaganie rozwoju infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej,
- **Obszar problemowy Biebrzański** obejmujący teren, na którym zlokalizowany jest Biebrzański Park Narodowy charakteryzujący się problemem godzenia wysokich reżimów ochronnych Parku z rozwojem gospodarczym, niekorzystną demografią i niskim poziomem życia. Uzupełnienia wymagać będą w szczególności

uwarunkowania środowiskowe – uzupełnienie o sieć NATURA 2000 i zasady rozwoju sieci osadniczej w powiązaniu z planem ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego,

- **Obszar problemowy pojezierny** obejmujący powiaty suwalski, sejneński i augustowski, charakteryzujący się wybitnymi walorami turystyczno-wypoczynkowymi, sezonowością bazy turystycznej, naporem indywidualnego budownictwa letniskowego na atrakcyjnych terenach zbiorowego użytkowania, niedoinwestowaniem infrastrukturalnym i brakiem obejść drogowych Augustowa i Suwałk. Pożądane byłoby doprecyzowanie działań projektów dofinansowania ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego województwa podlaskiego w sferze turystyki,
- **Obszar problemowy Puszczy Białowieskiej** obejmujący 7 gmin puszczańskich charakteryzujący się podstawowymi problemami związanymi z podnoszeniem statusu ochronnego puszczy, niekorzystnymi zjawiskami demograficznymi i potencjalnymi konfliktami w obszarach rozwoju funkcji produkcyjno-technicznych w obszarze turystyki, nauki i szkolnictwa (w tym wyższego), funkcjonowania przejść granicznych oraz funkcji produkcyjno-technicznych – polityka przestrzenna określona w planie dla tego obszaru jest ogólnie aktualna, lecz wymaga korekt ustaleń szczegółowych.

Wnioski końcowe

Wszystkie elementy wymienione wcześniej składają się na kształt przyszłego aktualizowanego „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego”.

Z raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego wynika, że większość elementów „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego” uległa mniejszej lub większej dezaktualizacji, czego główną przyczyną są przede wszystkim zmiany legislacyjne oraz zmiany i powstanie nowych dokumentów strategicznych programowych rządowych i samorządowych, a także zmiany koncepcji zamierzeń inwestorskich.

Stan zaawansowania prac nad planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego

Maja Włosińska

Departament Geodezji, Planowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego” (PZPWL) został przyjęty *Uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego Nr XXXVII/272/2002* z dnia 2 października 2002 r. (Dz. U. Woj. Lub. Nr 105, poz. 1279 z dnia 18 listopada 2002 r.).

Jako uszczegółowienie Planu wykonano opracowania dotyczące terenów problemowych, charakterystycznych dla województwa. Były to: „Studium zagospodarowania terenów przy autostradzie A-2 w granicach województwa lubuskiego” i „Studium programowo-przestrzennego wielofunkcyjnego zagospodarowania doliny dolnej Warty i Noteci”.

W 2006 r. wykonaliśmy Okresową oceną PZPWL. Informacja z Okresowej oceny „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego” wraz z „Raportem o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego” została przedstawiona Sejmikowi Województwa Lubuskiego w dniu 11. września 2006 r.

Analiza Planu województwa wykazała, że od czasu jego uchwalenia, nastąpiło szereg istotnych zmian naruszających aktualność przyjętych uwarunkowań i kierunków rozwoju. Wykazała również konieczność zapewnienia dalszego funkcjonowania Planu w systemie planowania przestrzennego m.in. poprzez:

1. Zgodność z zapisami nowych ustaw, które weszły w życie po 2002 r.:

- *Ustawa z dnia 27. marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, która rozszerzyła obowiązkowy zakres planów województw o problematykę zasad organizacji struktury przestrzennej, sieci osadniczej, powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym kierunków powiązań transgranicznych. Wprowadziła również nowe zagadnienia takie jak: obszary problemowe wraz z zasadami ich zagospodarowania oraz zobowiązała do uwzględniania w planach wojewódzkich udokumentowanych złóż kopalin i obszarów narażonych na niebezpieczeństwo występowania powodzi,
- *Ustawa z dnia 16. kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* zobligowała do określenia w planie województwa systemu obszarów chronionych spójnego z systemem ogólnokrajowym i europejskim,
- *Ustawa z dnia 23. lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, która nakazuje w planie wojewódzkim:
 - uwzględniać Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
 - określić rozwiązania niezbędne do: zapobiegania zagrożeniom zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu,
 - ustalić przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu, uwzględniające opiekę nad zabytkami,
- *Ustawa z dnia 27. kwietnia 2001 r. o ochronie środowiska*, a przede wszystkim jej późniejsze zmiany, która wprowadziła wymóg wykonania opracowania ekofizjograficznego dla planu wojewódzkiego.

2. Spójność z opracowaniami planistycznymi sporządzanymi na szczeblu krajowym, a w szczególności z Koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju.

3. Zgodność z ustaleniami zaktualizowanej „Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego” oraz innymi opracowaniami sporządzonymi przez Samorząd Województwa, takimi jak:
 - „Program ochrony środowiska na lata 2003-2010 dla Województwa Lubuskiego” wraz z „Planem gospodarki odpadami na lata 2003-2010 dla Województwa Lubuskiego”,
 - „Strategia Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego do 2015”,
 - „Strategia rozwoju kultury Województwa Lubuskiego”,
 - „Lubuska Regionalna Strategia Innowacji”,
 - „Strategia polityki społecznej Województwa Lubuskiego”,
 - „Program małej retencji wodnej w województwie lubuskim”,
 - „Lubuska strategia rozwoju turystyki na lata 2006-2013”.
4. Uwzględnienie nowych uwarunkowań społeczno-demograficznych, do których można zaliczyć m.in.:
 - nasilenie się spadku liczby ludności spowodowanej ujemnym przyrostu naturalnym i jednoczesnym ujemnym saldem migracji,
 - zmianę prognozy demograficznej i odwrócenie się kierunku przewidywanych zmian, obejmujących znaczny spadek procentowego udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.
5. Dalszą współpracę z samorządami lokalnymi w zakresie uwzględniania ustaleń PZPWL w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz uzgadniania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego.
6. Uwzględnienie współpracy transgranicznej ponieważ sprzyja ona realizacji partnerskich przedsięwzięć i rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Jest to jeden z istotniejszych czynników rozwoju stosunków dwustronnych, przy czym wstąpienie Polski do Unii Europejskiej znacząco ułatwiło realizację wspólnych zamierzeń.
7. Uwzględnienie nowych uwarunkowań związanych z wejściem Polski do Unii Europejskiej. Członkostwo Polski w UE wprowadziło nowe uwarunkowania, korzyści i zobowiązania szczególnie w zakresie nowych standardów ilościowych, jakościowych i prawnych, będących konsekwencją wspólnych regulacji przyjętych w Unii, głównie w odniesieniu do ochrony środowiska, transportu, ochrony granic itd.

W dniu 26. marca 2007r. *Uchwałą Nr VI/59/07 Sejmik Województwa Lubuskiego* przystąpił do sporządzenia zmiany „Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego”.

Pierwszym etapem prac było wykonanie opracowania ekofizjograficznego dla województwa lubuskiego. Do końca roku 2007 r. zostaną zakończone opracowania:

- rozpoznanie i charakterystyka podstawowych elementów środowiska w zakresie fauny flory województwa lubuskiego – wykonawcy: pracownicy Uniwersytetu Zielonogórskiego,
- warunki klimatyczne województwa lubuskiego – wykonawca: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Oddział Poznań,
- rozpoznanie i charakterystyka stanu i funkcjonowania podstawowych elementów środowiska w odniesieniu do lasów województwa lubuskiego – wykonawca: Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Gorzowie Wielkopolskim,
- rozpoznanie i charakterystyka stanu i funkcjonowania podstawowych elementów środowiska w zakresie budowy geologicznej, zasobów surowcowych, rzeźby terenu oraz wód podziemnych województwa lubuskiego – wykonawca: Państwowy Instytut Geologiczny, Oddział Dolnośląski.

Plany Biura Planowania Przestrzennego na 2008 r.:

- wykonanie opracowań z zakresu wód powierzchniowych i zagrożenia przeciwwodziowego oraz gleb województwa lubuskiego,
- przeprowadzenie procedury przetargowej na wykonanie zmiany PZPWL i rozpoczęcie prac nad zmianą Planu.

Aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego

Katarzyna Podlaska-Krzywiec

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego” został uchwalony przez Sejmik Województwa 26. czerwca 2003 r. Przed wejściem w życie *Ustawy z 27. marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Zmiana ustawy jak można się było spodziewać spowodowała już na wstępie konieczność aktualizacji planu. Potwierdziły to wykonana w 2007 r. Okresowa ocena planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego oraz Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Zmianie uległo również szereg innych ważnych dla gospodarki przestrzennej ustaw. Przygotowywana jest także zmiana strategicznego dokumentu szczebla krajowego, a mianowicie Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, w której będą wyznaczone obszary metropolitalne, istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego województw.

Województwo kujawsko-pomorskie we wszystkich swoich dokumentach związanych z rozwojem województwa, za jeden z podstawowych warunków podniesienia swojej konkurencyjności, uważa stymulację wzrostu jego głównych ośrodków Bydgoszczy i Torunia. Konsekwentna polityka władz województwa zmierzająca do funkcjonalnej i przestrzennej integracji Bydgoszczy i Torunia doprowadziła do podjęcia przez Sejmik Województwa w dniu 29 grudnia 2004 r. *Uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*, dotyczącej Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego. Następnie w 2005 roku przystąpiono do sporządzania tegoż Planu.

Aktualnie przygotowany jest projekt Koncepcji zagospodarowania przestrzennego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego (B-TOM) obejmujący część tekstową i graficzną (rysunek w skali 1:50 000). Po trwających rok pracach okazało się, że nie ma podstawy prawnej do uzgodnienia planu zagospodarowania przestrzennego B-TOM przez właściwego ministra w myśl art. 41 ust. 1 pkt. 7 *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. W tej sytuacji wstrzymano prace dotyczące wyłącznie obszaru metropolitalnego i dnia 23. kwietnia 2007 r. Sejmik Województwa podjął *Uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*. Obecnie ustalono zespół projektowy, harmonogram prac nad Planem oraz przygotowano obwieszczenia i zawiadomienia do właściwych instytucji i organów o podjęciu *Uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu*, z prośbą o składanie wniosków. Dotychczas nie przyjęto jednak nowej Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju co powoduje, że nadal brak jest podstawy prawnej do uzgodnienia Planu przez właściwego ministra w myśl przytaczanego już art. 41 ust. 1 pkt. 7. Dlatego też przygotowywana nowelizacja *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* powinna jednoznacznie rozwiązać kwestię wyznaczania obszarów metropolitalnych, co umożliwi z kolei kontynuowanie prac nad Planami zagospodarowania przestrzennego tych obszarów.

Problematyka dóbr kultury współczesnej w planie zagospodarowania przestrzennego województwa

Dorota Strzelecka-Wójcik

Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi

Zgodnie z zapisem art. 2 pkt. 10 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (DZ. U. z 2003r. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.) przez: „dobro kultury współczesnej należy rozumieć nie będące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna”.

W związku z powstałą potrzebą aktualizacji Planu Marszałek Województwa Łódzkiego zwrócił się w 2005 roku z prośbą do samorządów lokalnych o wytypowanie obiektów, które w myśl wyżej wymienionej ustawy mogłyby zostać uznane za dobra kultury współczesne (jako cezurę czasową przyjęto rok 1918).

Na 177 oczekiwanych odpowiedzi wpłynęło 37, w tym:

- 16 jednostek samorządowych przysłało w sumie 74 propozycje, w tym 4 z terenu miasta Łodzi zgłoszone przez Departament Kultury, Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi,
- 21 jednostek samorządowych przysłało odpowiedź o braku występowania na ich terenie obiektów, które mogłyby zostać uznane za dobra kultury współczesnej w myśl zapisu ustawy.

Ze względu na funkcję obiektu nadesłane propozycje zostały podzielone na 10 kategorii (por. rys. 1):

- budynki użyteczności publicznej – 23 obiekty,
- zabudowa mieszkaniowa – 5 obiektów,
- zespoły zabudowy mieszkaniowej – 1 zespół obiektów,
- zabudowa ludowa – 2 zespoły obiektów,
- kościoły i kapliczki – 8 obiektów,
- zabytki techniki – 6 obiektów,
- cmentarze – 1 obiekt,
- skwery – 1 obiekt,
- mała architektura – 1 obiekt,
- pomniki – 26 obiektów.

W związku z faktem, iż niewiele samorządów lokalnych wykazało chęć włączenia się w proces tworzenia listy dóbr kultury współczesnej na obszarze województwa łódzkiego, zwrócono się z prośbą o pomoc do ekspertów z Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej. Wykonane przez ekspertów analizy przedstawiono w podziale na: województwo łódzkie i miasto Łódź.

Klasyfikacją objęto obiekty zrealizowane w ramach ustalonej przez ekspertów cezury czasowej przypadającej na lata 1945-89, uznając ją za zamknięty okres tworzenia dóbr w specyficznych uwarunkowaniach Polski Ludowej. Uwarunkowania te stanowiły zasadniczy czynnik stymulujący proces przekształcania przestrzeni i kreowania obiektów. Zaznaczono

przy tym, że klasyfikację dóbr kultury współczesnej powstałych po 1989 roku, należy przeprowadzić w następnym etapie.

W celu wyłonienia dóbr kultury współczesnej przyjęto 10 kryteriów oceny dotyczących roli obiektu w tworzeniu struktury przestrzennej miasta i jego rangi w kształtowaniu krajobrazu miejskiego:

- Obiekt harmonijnie dopełniający tkankę miejską,
- Obiekt stanowiący jednorodny zespół zabudowy,
- Obiekt wzbogacający układ przestrzenny,
- Obiekt wyróżniający się zestawieniem form architektonicznych lub/i rzeźbiarskich,
- Obiekt zawierający nowatorskie rozwiązania funkcjonalno-technologiczne lub/i konstrukcyjno-materiałowe,
- Obiekt o wyjątkowych walorach architektonicznych lub/i lokalizacyjnych,
- Obiekt stanowiący albo zawierający dominantę układu przestrzennego w skali architektonicznej lub/i urbanistycznej,
- Obiekt stanowiący albo zawierający dominantę pejzażową,
- Obiekt uznany za symbol rejonu lub/i miasta,
- Obiekt uznany przez współczesnych,
- (nagrody, wyróżnienia, opinia społeczna).

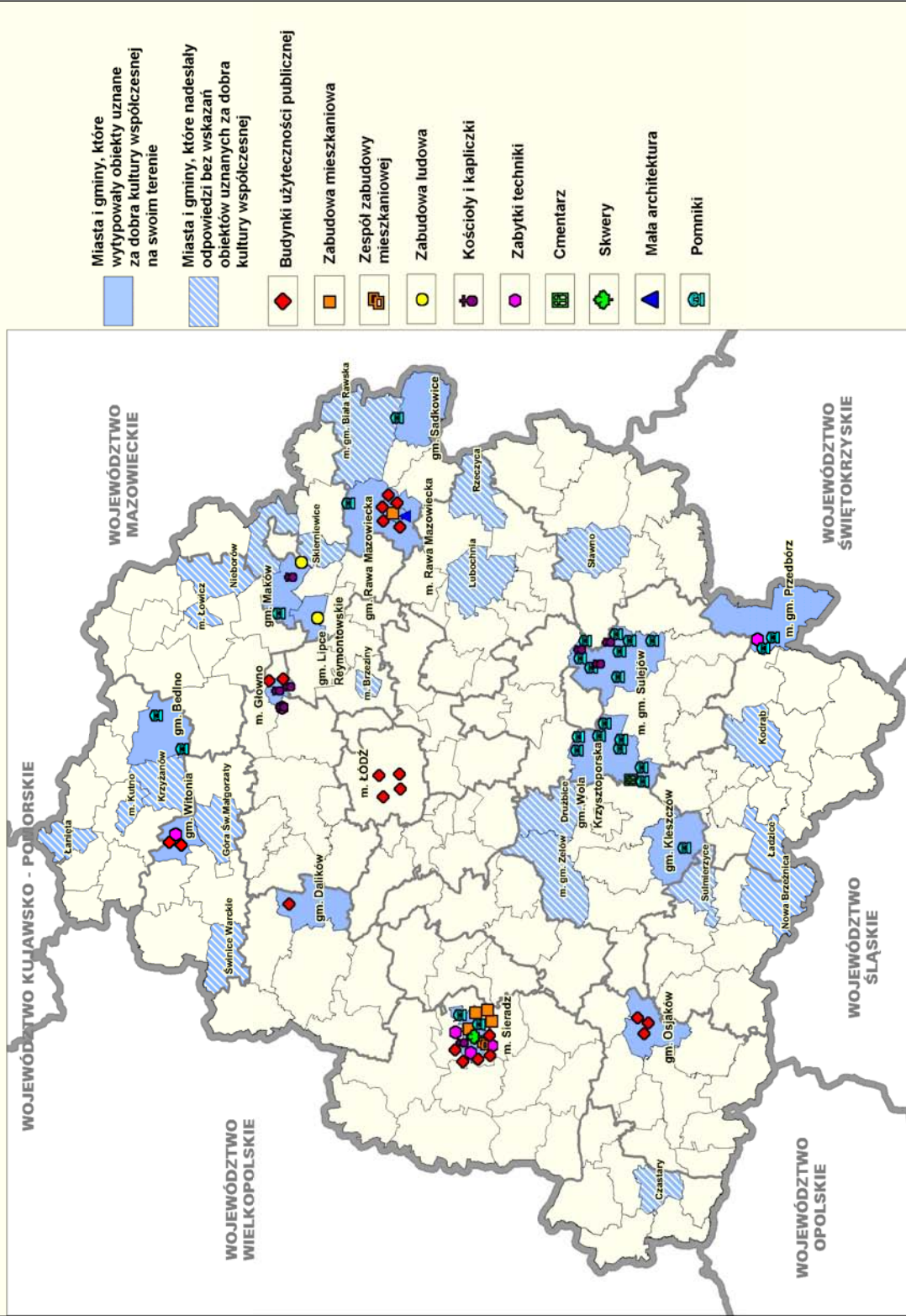
Na podstawie wyżej wymienionych kryteriów na terenie miasta Łodzi zaproponowano 91 obiektów, zaś na terenie województwa 28 obiektów, których lokalizację przedstawiają rysunki nr 2,3 i 4.

W związku z różną cezurą czasową przyjętą w typowaniu dóbr kultury współczesnej przez samorządy lokalne (obiekty powstałe po 1918) i przez ekspertów (obiekty powstałe w latach 1945-89), tylko nieliczne obiekty wytypowane przez władze lokalne mogły znaleźć się w eksperckiej grupie obiektów pretendujących do miana dóbr kultury współczesnej.

Z terenu miasta Łodzi tylko 1 obiekt wytypowany przez samorząd województwa, mógłby znaleźć się w grupie eksperckiej, zaś z terenu województwa 20 obiektów wytypowanych przez samorządy lokalne spełniło kryterium czasowe przyjęte przez ekspertów.

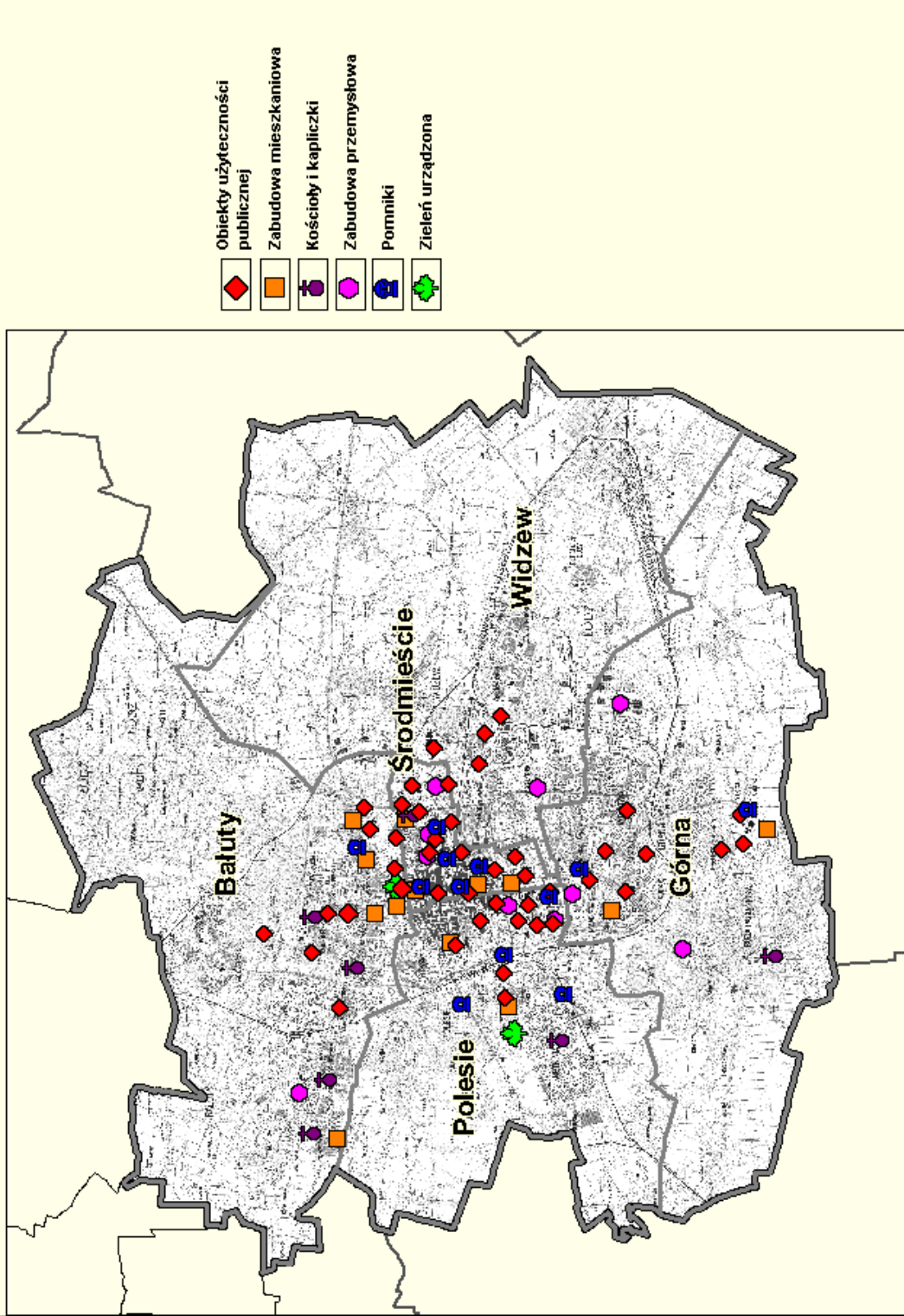
Biorąc pod uwagę fakt, iż art. 2 pkt 10 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (DZ. U. z 2003r. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.) podaje definicję, która nie reguluje jednoznacznie cezurę czasowej, ale wskazuje na konieczność łącznego wystąpienia trzech przesłanek takich jak: obiekt/zespół nie może być zabytkiem, obiekt cechuje go wysoka wartość artystyczna lub historyczna oraz obiekt jest uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń. Jednak dyskusja nad trafnością dokonywanych wyborów dóbr kultury współczesnej, ze świadomością olbrzymiej odpowiedzialności skutków, zarówno prawnych, jak i przestrzennych, pozostaje wciąż żywa, otwarta i bardzo wskazana.

DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ PROPOZYCJE JEDNOSTEK SAMORZĄDOWYCH

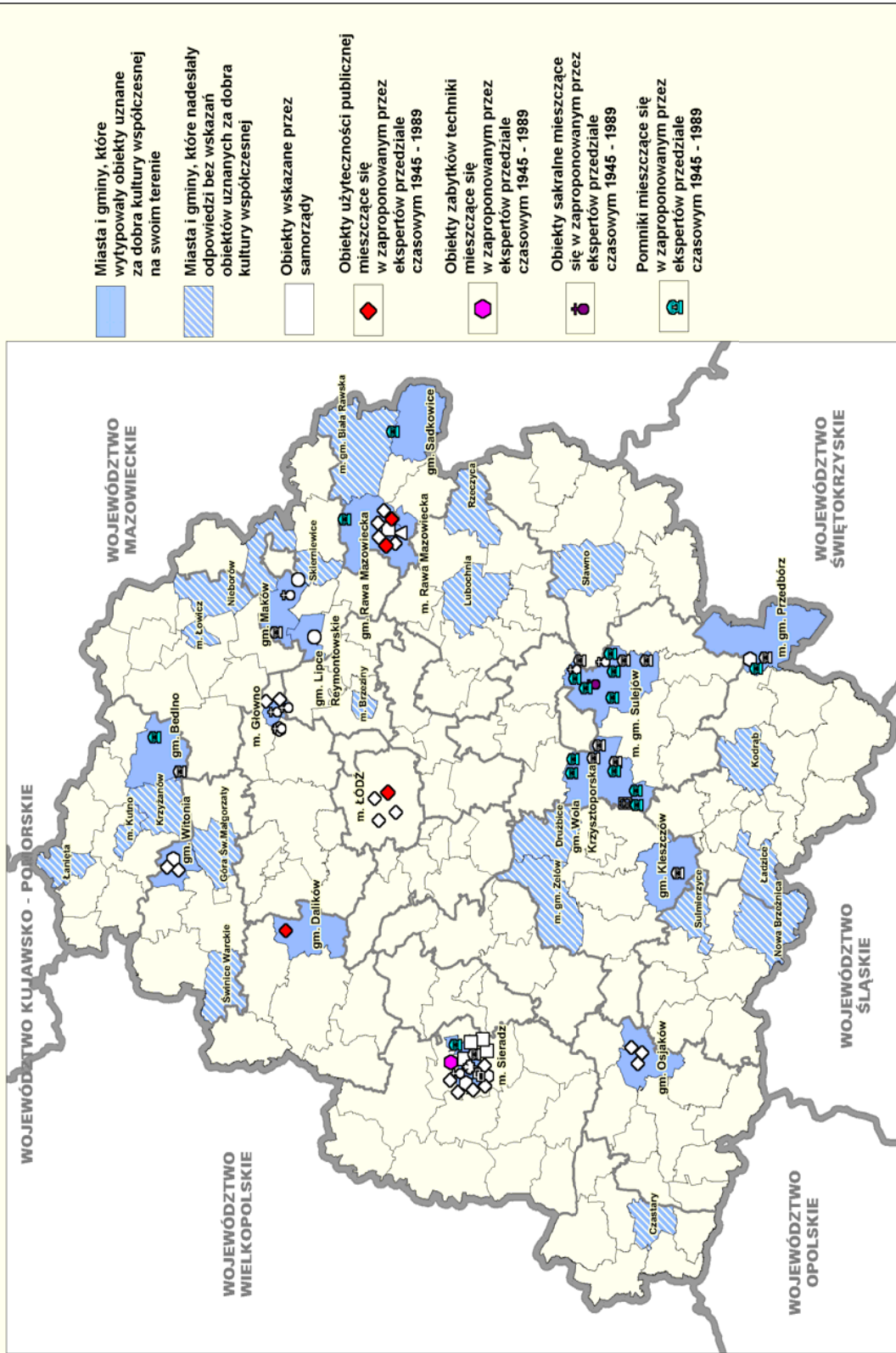
Rysunek 1: Dobra kultury współczesnej w województwie łódzkim według propozycji jednostek samorządowych

**DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ
PROPOZYCJE OBIEKTÓW Z TERENU ŁODZI ZAPROPONOWANE PRZEZ EKSPERTÓW**

Rysunek 2: Dobra kultury współczesnej z terenu Łodzi wskazane przez ekspertów

DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ PROPOZYCJE JEDNOSTEK SAMORZĄDOWYCH

Rysunek 3: Dobra kultury współczesnej z terenu województwa łódzkiego zaproponowane przez ekspertów

Natężenie ruchu jako kryterium wyboru priorytetów realizacyjnych na układzie dróg wojewódzkich

Patrycja Czarnecka

Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi

W ramach prac przygotowawczych do aktualizacji „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego” oraz współpracy nad „Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego” Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego wykonało szereg opracowań analitycznych i pomocniczych, w tym również z zakresu problematyki komunikacyjnej. Staramy się uwzględniać przede wszystkim procesy zachodzące na drogach, jako wyznaczniki realnych potrzeb komunikacyjnych, a także brać pod uwagę dane techniczne istniejących dróg jako czynniki, niekiedy decydujące o wyborze jednego z kilku równorzędnych wariantów w procesie projektowania.

Omówione kryteria mające wpływ na kształtowanie układu drogowego to:

- **analizy natężenia ruchu pojazdów**, związane z opublikowanym przez Biuro Projektowo – Badawcze Dróg i Mostów ”Transprojekt – Warszawa”, Generalnym Pomiarom Ruchu 2005.

Omówiono **ruch pojazdów ogółem** na terenie województwa łódzkiego, w podziale na drogi krajowe i wojewódzkie wykazując, iż wartości Średniego Dobowego Ruchu na drogach wojewódzkich są znacznie niższe niż na krajowych. Dodatkowo są one zróżnicowane na poszczególnych drogach (odcinkach) tej sieci (por. rys. 1).

Dokonano także schematycznego zestawienia rejonów województwa o największej koncentracji ruchu na drogach wojewódzkich. Zauważono, że w odróżnieniu od dróg krajowych przenoszących ruch tranzytowy na całych ciągach, na drogach wojewódzkich najwyższe natężenia, jak i jego przyrosty od 2000 roku, osiągają największe wartości w centralnej części województwa, zbierając ruch z jego obszaru do stolicy województwa – Łodzi (por. rys. 2 i 3).

Powyższych zestawień dokonano również dla ruchu pojazdów ciężarowych na terenie województwa łódzkiego, ponieważ ruch tych pojazdów jest, po pojazdach osobowych, najbardziej znaczącym elementem rodzajowej struktury ruchu. W opracowaniu uwzględniono również jego dynamicznie rosnącą rolę w transporcie krajowym, jak i w transporcie międzynarodowym.

Z zestawienia dróg krajowych i wojewódzkich wynika, że udział ruchu ciężarowego jest dużo większy na drogach krajowych niż wojewódzkich. Różnice te wynikają głównie tranzytowego charakteru ruchu ciężkiego (por. rys. 4).

W schematycznym zestawieniu rejonów województwa o największej koncentracji ruchu ciężkiego na drogach wojewódzkich zauważono, iż tendencja koncentracji najwyższych natężeń jak i przyrostów od 2000 roku pozostaje taka sama jak w ogólnym ruchu pojazdów. Najwyższe wartości ruchu pojazdów ciężarowych na drogach wojewódzkich osiągane są w centralnej części województwa, zbierając ruch z jego obszaru do ośrodka centralnego – Łodzi (por. rys. 5 i 6).

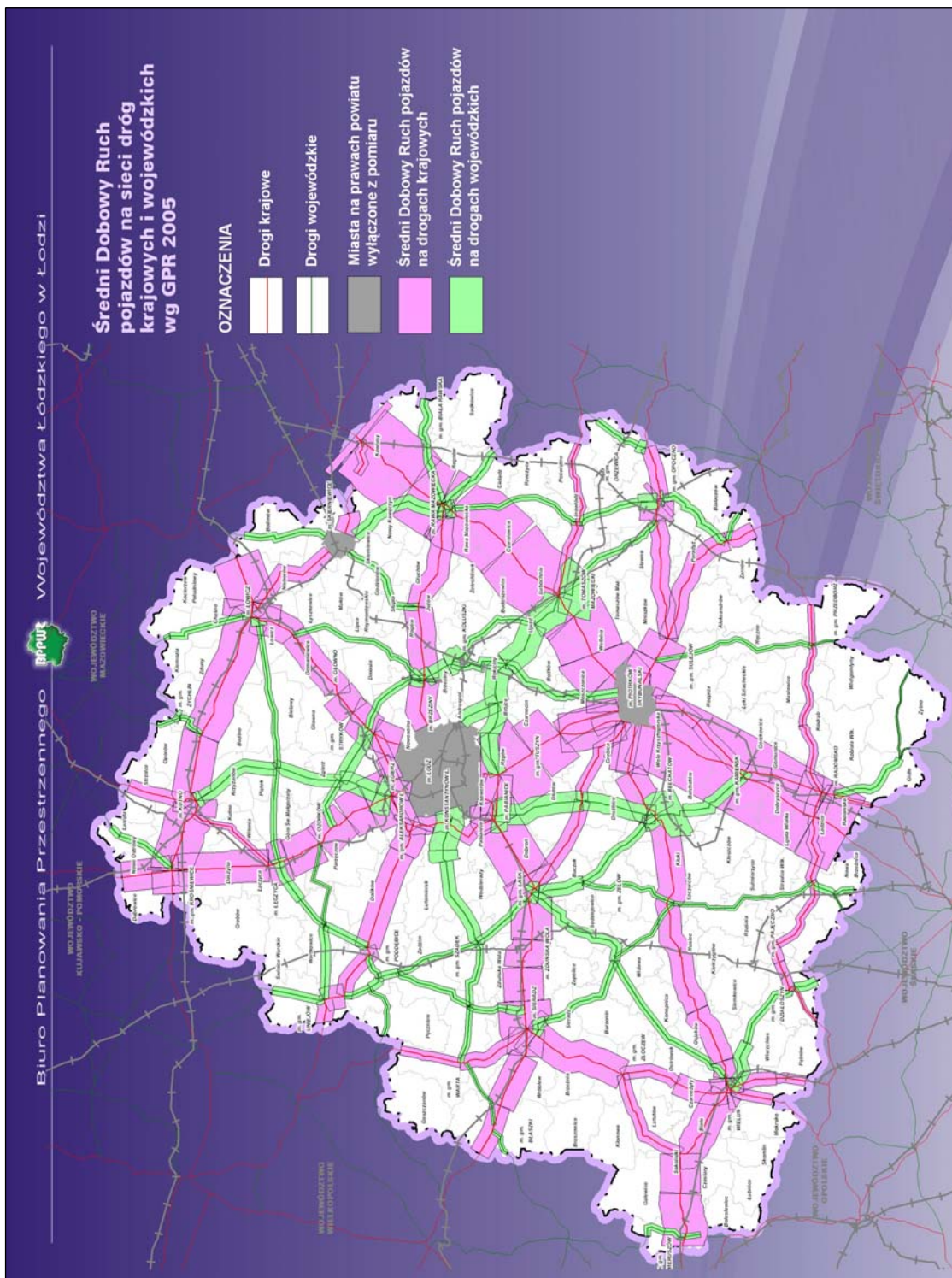
Kryteria dotyczące oceny stanu technicznego poszczególnych dróg oparto na materiałach otrzymanych z Zarządu Dróg Wojewódzkich w Łodzi (protokoły z przeglądów bieżących, wykonanych w 2006 r.)

- **ocena stanu technicznego nawierzchni dróg** (por. rys. 7),
- **szerokość jezdni** (por. rys. 8),

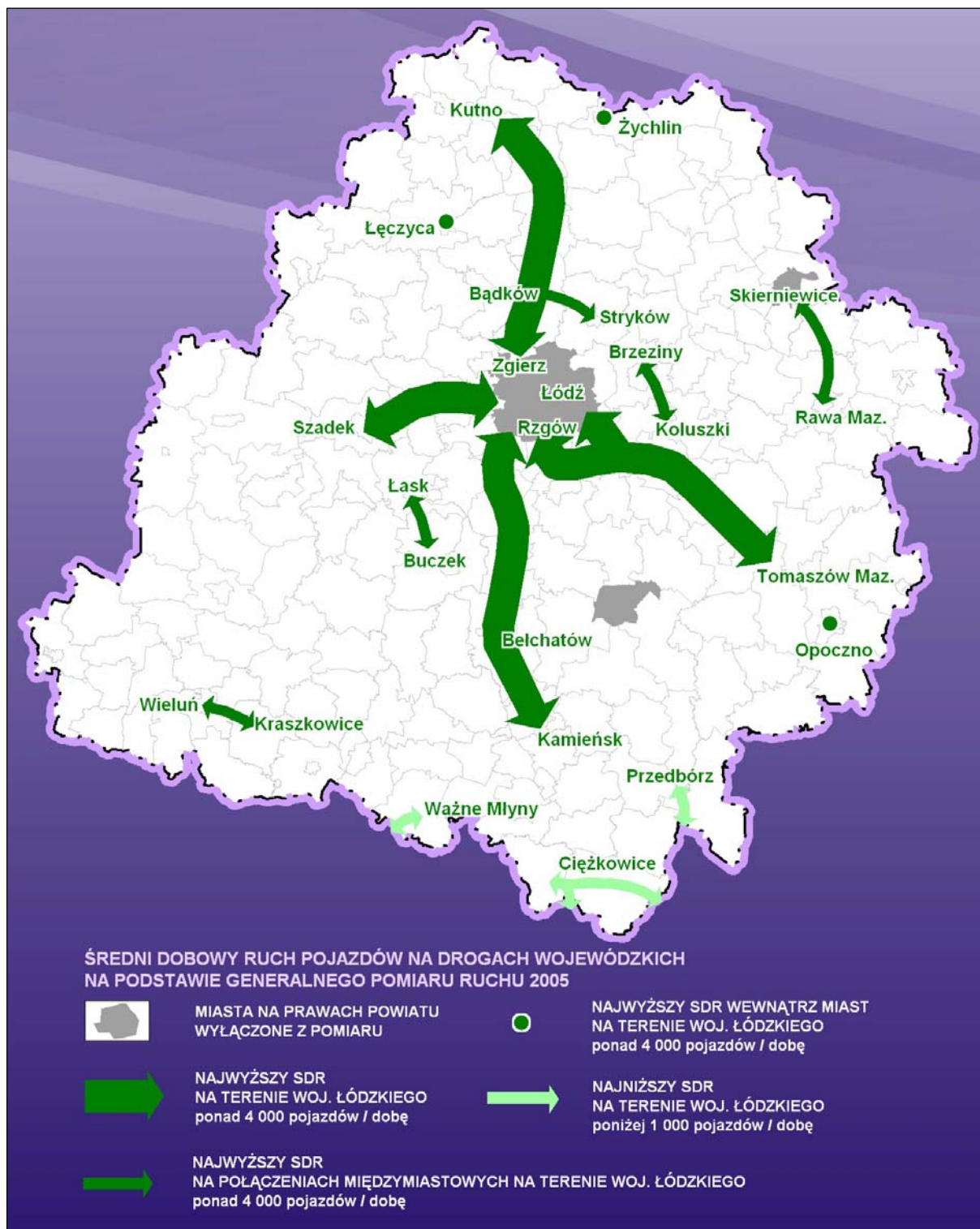
- **podłączenia dróg wojewódzkich do planowanych autostrad i dróg ekspresowych** (por. rys. 9).

Podsumowując należy zauważyć, iż szereg opracowań analitycznych przeprowadzonych przez Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, monitorujących na bieżąco procesy zachodzące na drogach, jest podstawą weryfikacji bazy danych, która pozwala na pełne uwzględnienie wszystkich zmian przy aktualizacji „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego” (PZPWŁ).

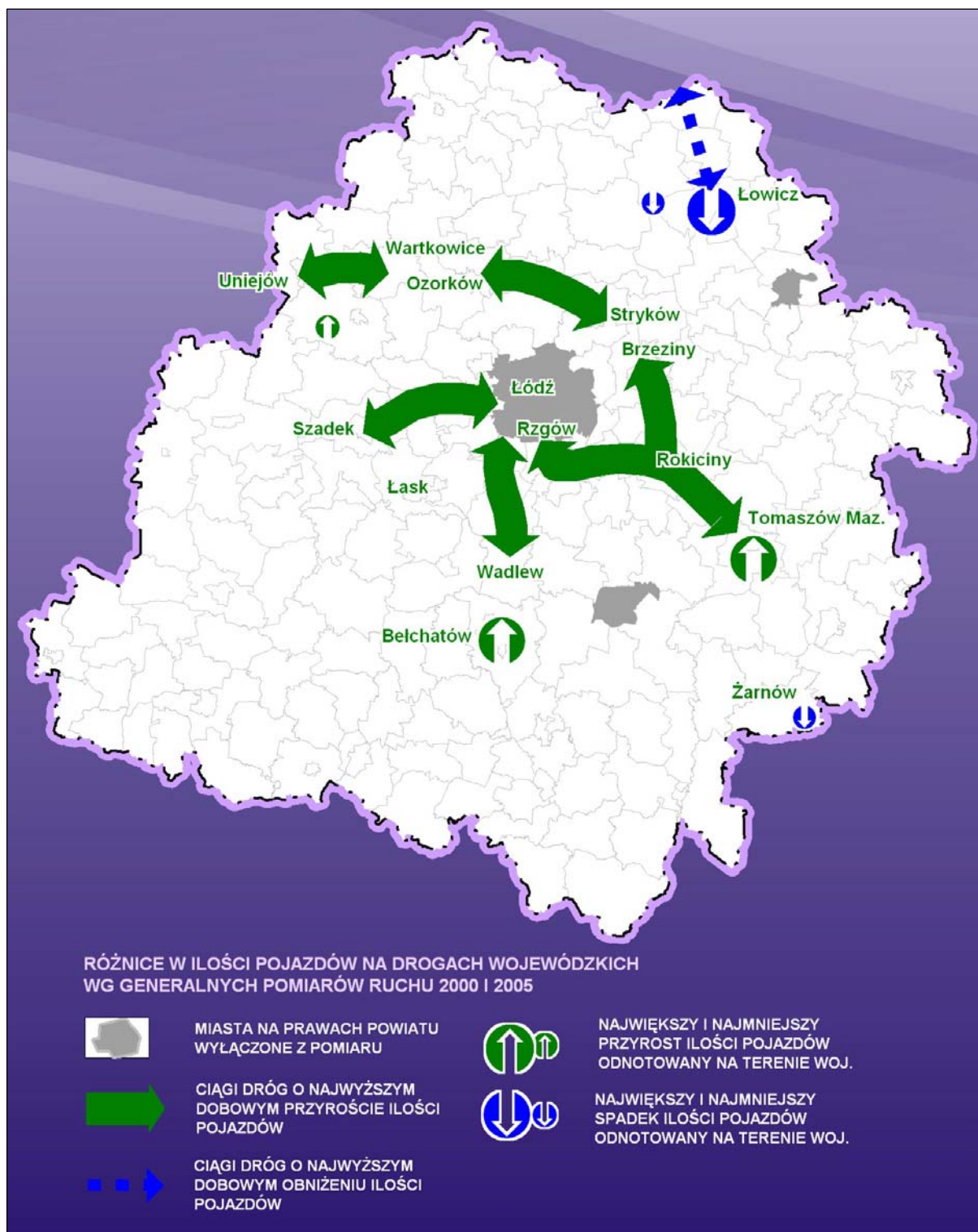
Analizy prowadzone są przy uwzględnieniu specjalistycznych opracowań dotyczących województwa łódzkiego, powstających w innych jednostkach, oraz we współpracy z Zarządem Dróg Wojewódzkich w Łodzi, która wychodzi poza ramy ustaleń dotyczących jedynie PZPWŁ. Współpraca ta dotyczy również strategicznych przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z województwem, np. współuczestnictwa w typowaniu projektów do Indykatoryjnego Planu Inwestycyjnego dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego wraz z przygotowaniem uzasadnień i wytycznych dla pozostałych projektów

Rysunek 1: Średni Dobowy Ruch pojazdów na sieci dróg krajowych i wojewódzkich wg GPR w 2005 r.

Rysunek 2: Średni Dobowy Ruch pojazdów na drogach wojewódzkich n podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu w 2005 r.

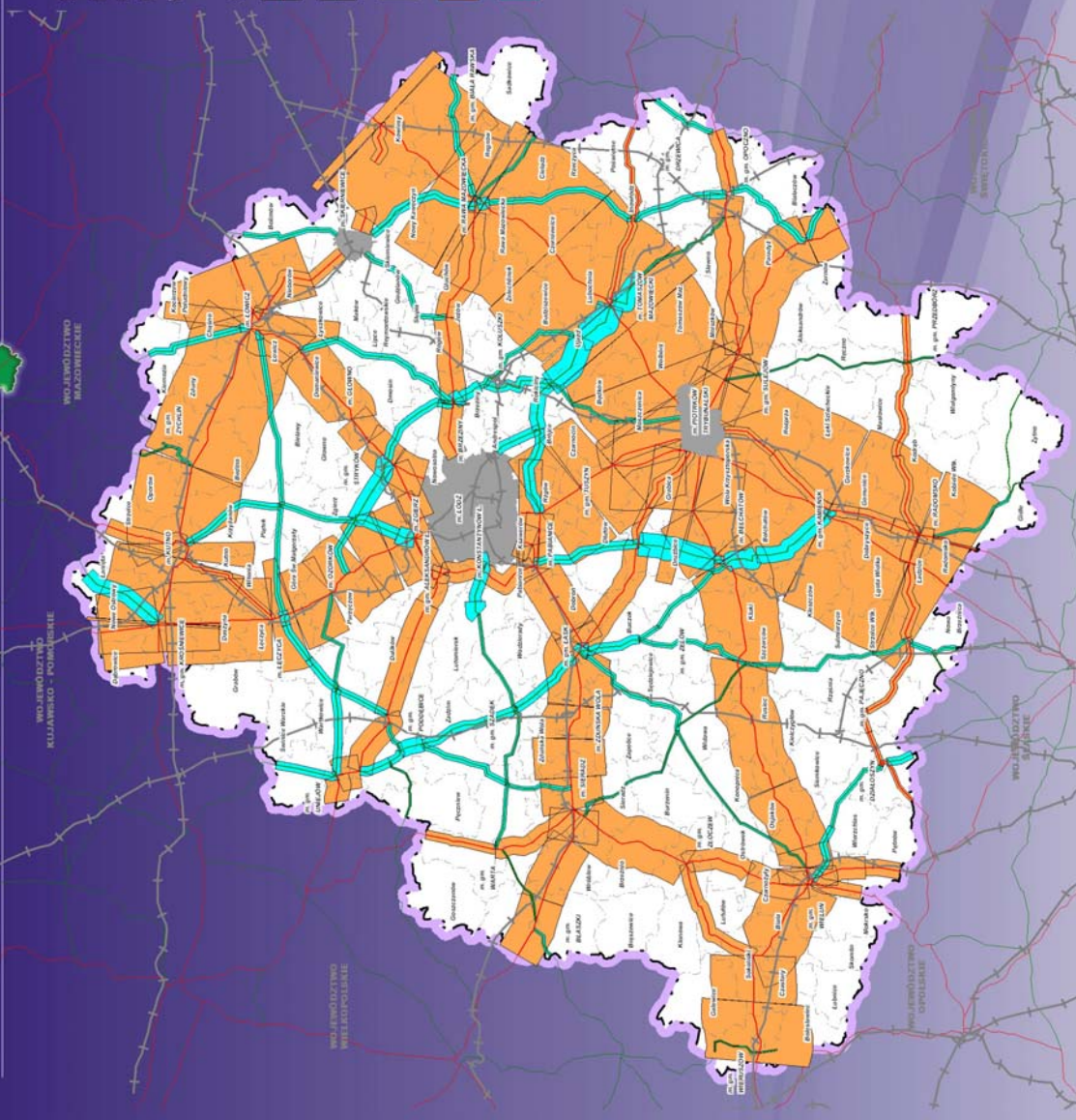
Rysunek 3: Różnice w ilości pojazdów na drogach wojewódzkich wg Generalnych Pomiarów Ruchu w 2000 i 2005 r.

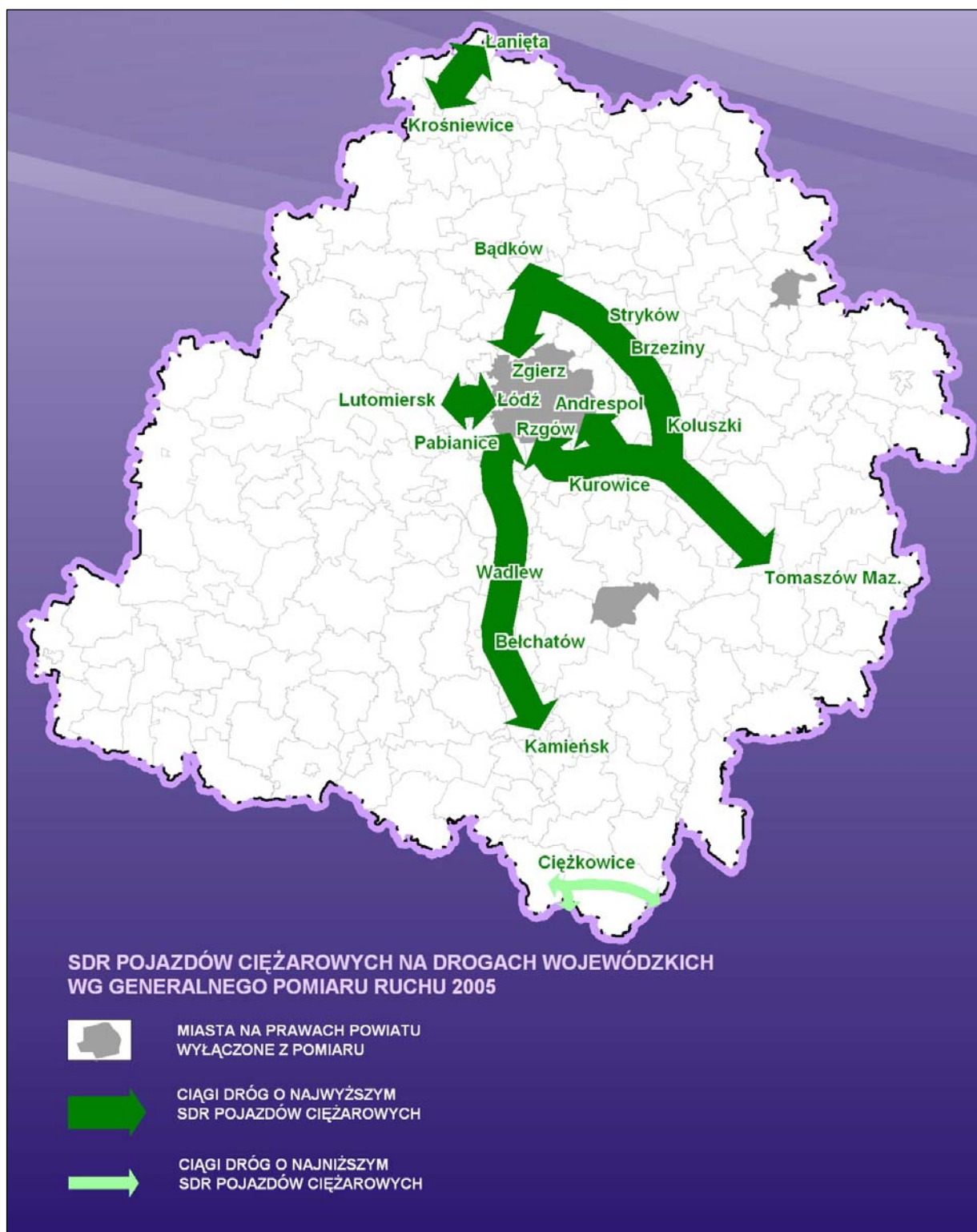
Średni Dobowy Ruch pojazdów ciężarowych na sieci dróg krajowych i wojewódzkich wg GPR 2005

OZNACZENIA

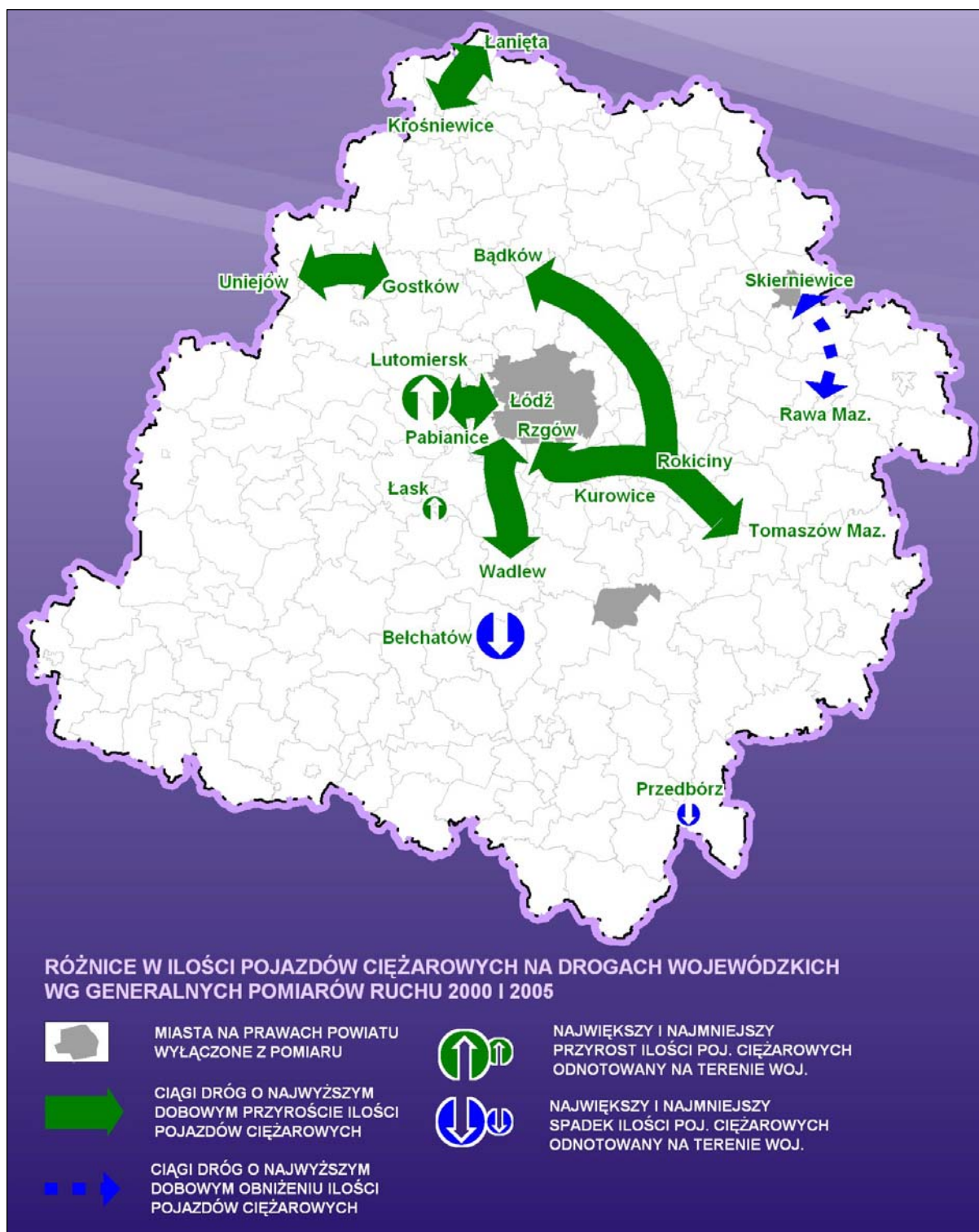
- Drogi krajowe
- Drogi wojewódzkie
- Miasta na prawach powiatu wyłączone z pomiaru
- Średni Dobowy Ruch pojazdów ciężarowych na drogach kraj.
- Średni Dobowy Ruch pojazdów ciężarowych na drogach woj.

Rysunek 4: Średni Dobowy Ruch pojazdów ciężarowych na sieci dróg krajowych i wojewódzkich wg Generalnego Pomiaru Ruchu w 2005 r.

Rysunek 5: Średni Dobowy Ruch pojazdów ciężarowych na drogach wojewódzkich wg Generalnego Pomiaru Ruchu w 2005 r.

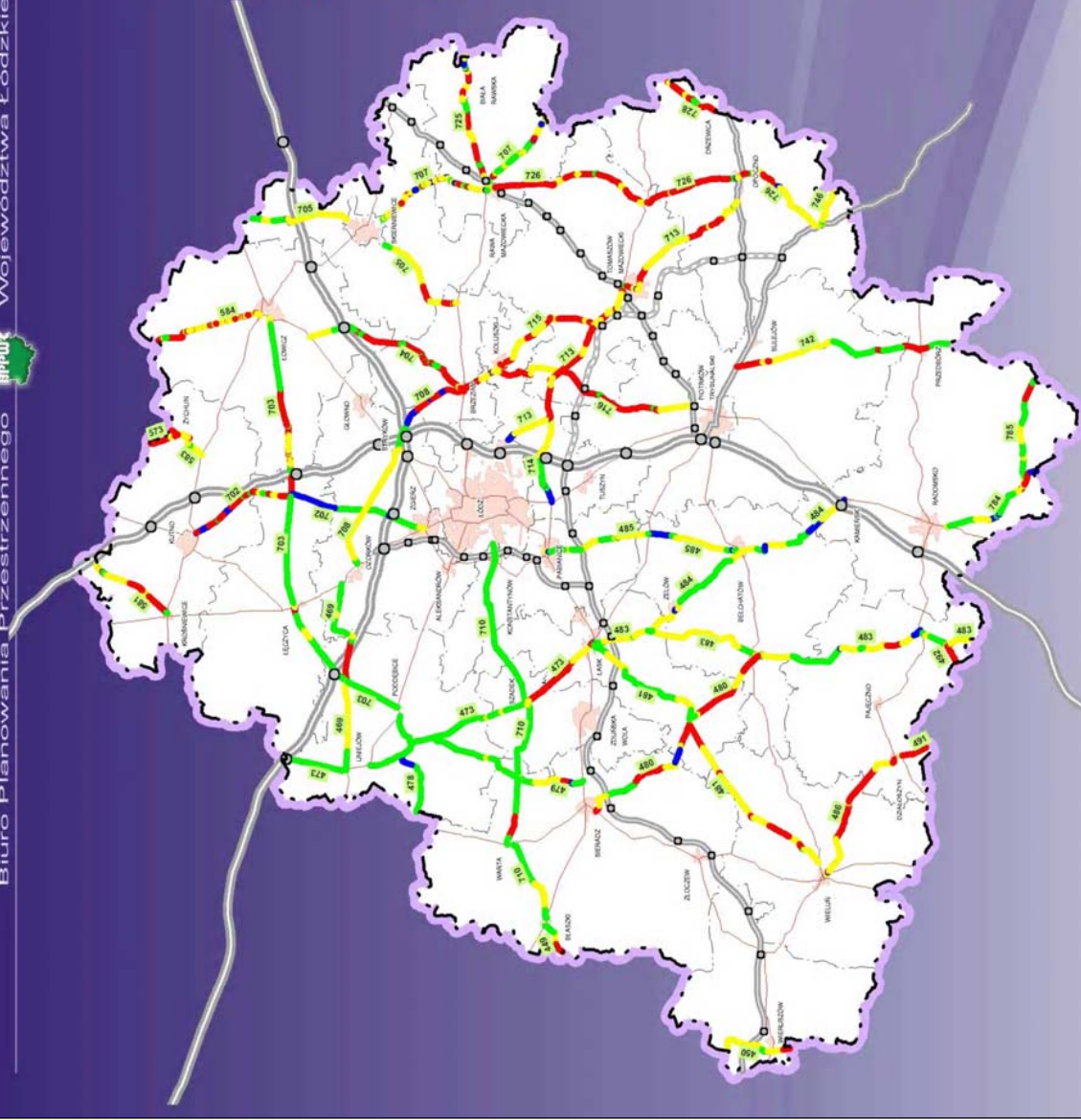
Rysunek 6: Różnice w ilości pojazdów ciężarowych na drogach wojewódzkich wg Generalnych Pomiarów Ruchu w 2000 i 2005 r.

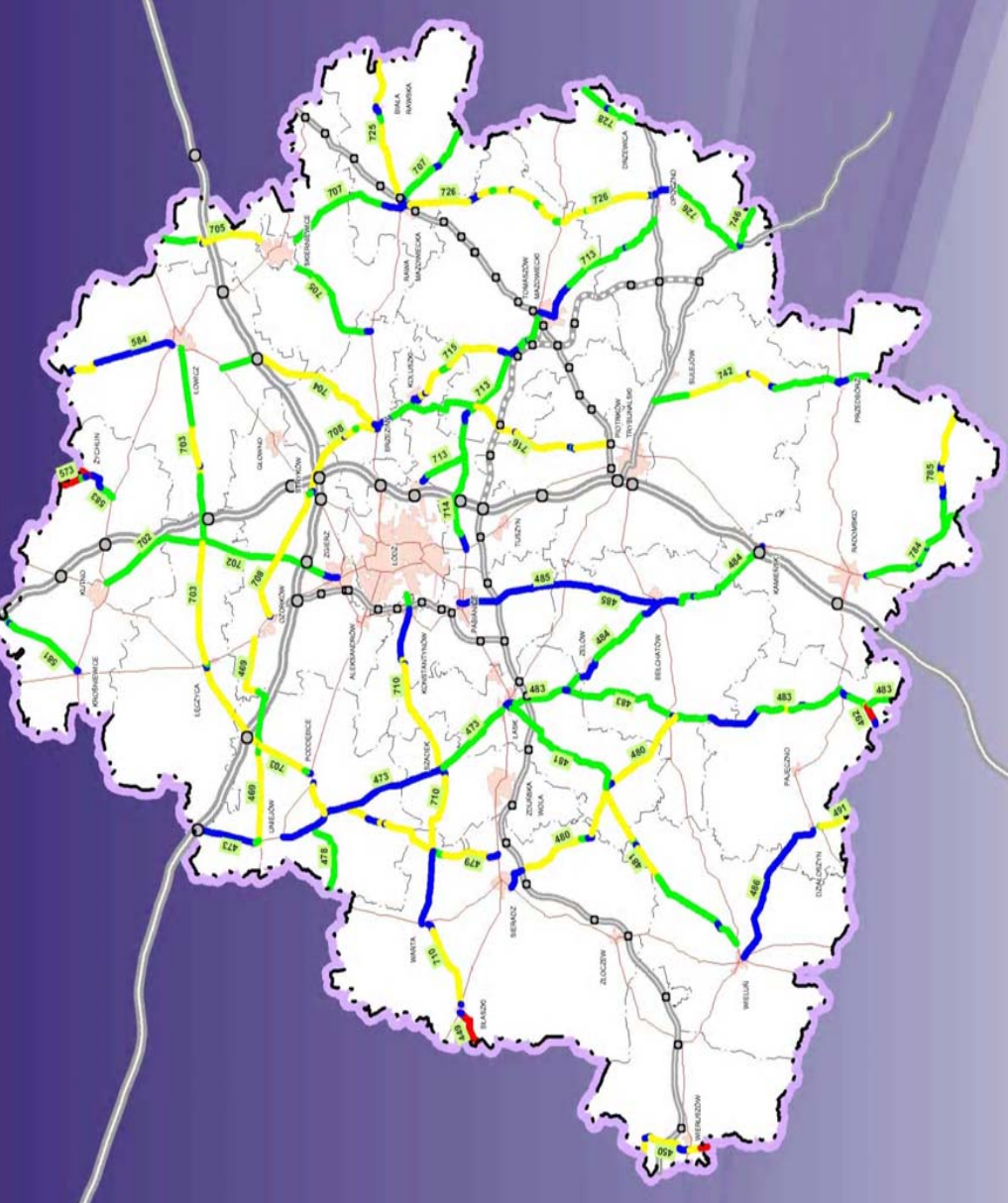
Ocena stanu technicznego nawierzchni dróg

OZNACZENIA

- A - stan dobry **4%**
- B - stan zadowalający **33%**
- C - stan niezadowalający **36%**
- D - stan zły **27%**

Rysunek 7: Ocena stanu technicznego nawierzchni dróg

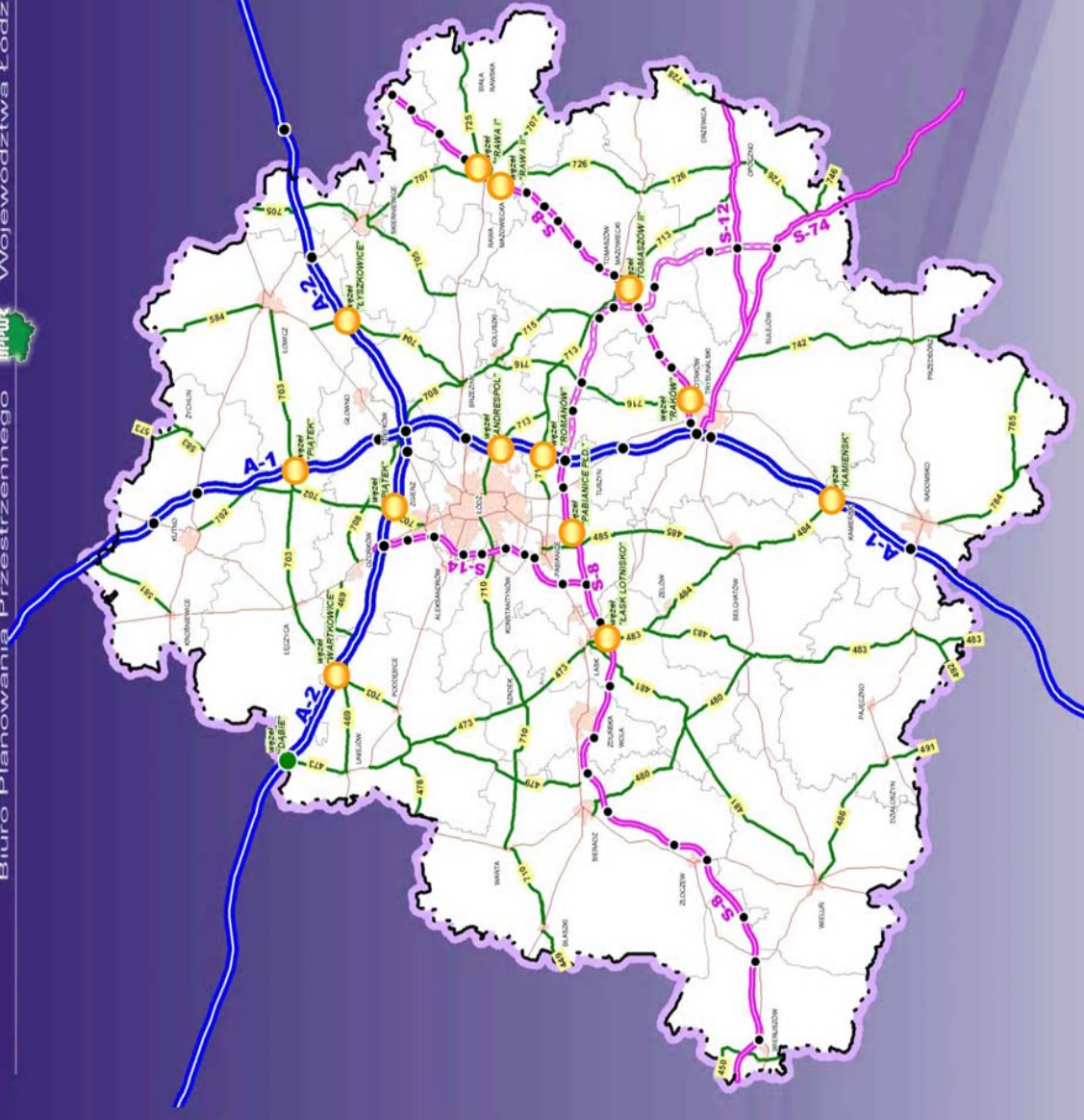
Rysunek 8: Szerokość jezdni na terenie województwa łódzkiego

Podłączenia dróg wojewódzkich do autostrad i dróg ekspresowych

OZNACZENIA

- Autostrady
- Dr. ekspresowe wg Rozporządzenia RM
Postulowana droga ekspresowa
- Drogi krajowe
- Drogi wojewódzkie
- Węzły na A1, A2, S8, do których dojazd zapewniony drogami woj.
- Węzły drogowe

Rysunek: 9: Podłączenia dróg wojewódzkich do autostrad i dróg ekspresowych w województwie łódzkim

SESJA II – PROBLEMATYKA ZAAWANSOWANIA PRAC NAD PLANEM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBSZARÓW METROPOLITALNYCH

Delimitacja Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego

Jakub Pietruszewski

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Zgodnie z przepisami prawa zasięg obszarów metropolitalnych winien być ustalony w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. Wątpliwość budzi zasadność przyznania kompetencji określenia granic obszarów metropolitalnych organowi szczebla krajowego. Uzasadnione byłoby określenie kryteriów wydzielenia obszarów metropolitalnych na szczeblu krajowym, natomiast wyznaczanie ich granic podparte przeprowadzonymi analizami delimitacyjnymi, winno nastąpić na szczeblu wojewódzkim.

Obowiązująca „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” (*Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 26. lipca 2001 r. o ogłoszeniu Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*, M. P. Nr 26 z dnia 16 sierpnia 2001 r. poz. 432) określa w kierunkach rozwoju ośrodki o znaczeniu europejskim tzw. Europole. Koncepcja wskazuje na 4 ośrodki o znaczeniu europejskim: Warszawę, Trójmiasto, Poznań i Kraków. Pozostałe miasta mogą w dłuższym okresie czasu osiągnąć tę szansę w układzie konkurencji europejskiej. Należą do nich: Szczecin, Wrocław, Łódź, Katowice, Lublin, Białystok, Rzeszów, a także bipolarna aglomeracja Bydgoszcz – Toruń.

Zaktualizowana koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju (zatwierdzona przez Radę Ministrów 6. września 2005 r.) wyróżnia 9 obszarów metropolitalnych. Biorąc pod uwagę kryteria: liczby ludności oraz poziomu i dynamiki rozwoju terenów przylegających do miasta rdzeniowego, do obszarów metropolitalnych zalicza się: bydgosko-toruński, krakowski, łódzki, poznański, śląski, szczeciński, trójmiejski, warszawski i wrocławski. W Koncepcji stwierdza się również, że wyróżnione obszary metropolitalne, poza warszawskim, kryteria jakościowe spełniają w niepełnym stopniu. Relatywnie najwięcej cech metropolitalnych mają obszary metropolitalne krakowski, poznański i wrocławski, nieco mniej zaś – trójmiejski. Pozostałe obszary metropolitalne kryteria jakościowe spełniają w mniejszym zakresie. Koncepcja wskazuje również trzy miasta wschodniej Polski: Białystok, Lublin i Rzeszów, jako ośrodki potencjalnych obszarów metropolitalnych.

Według Koncepcji Trójmiejski Obszar Metropolitalny, wyznaczony po granicach gmin, obejmuje poza Trójmiastem: wszystkie gminy powiatu puckiego, niektóre bliżej położone gminy z pozostałych 4 powiatów oraz miasta Tczew i Stargard Gdański wraz z otaczającymi je gminami wiejskimi. Koncepcja zaznacza jednak, że wyznaczonych zarysów obszarów metropolitalnych nie należy traktować jako ostatecznej delimitacji obszarów ze względu na ograniczone kryteria, którymi się posłużono przy ich wyznaczaniu. Zgodnie z Koncepcją delimitacja powinna zostać przeprowadzona podczas sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego województw, uwzględniając w ostatecznym określeniu granic obszarów metropolitalnych, wewnętrzne więzi funkcjonalne zachodzące w tych obszarach.

Na poziomie samorządu województwa zostały przeprowadzone analizy delimitacyjne biorące pod uwagę dotychczasowe prace ten temat, w tym m.in. badania zespołu prof. Jerzego Kołodziejskiego przeprowadzone w latach 2000-2001 (podsumowanie syntetyczne badań ukazało się w 2. części publikacji „Strategia rozwoju województwa pomorskiego”, 2000, „Pomorskie Studia Regionalne”, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk).

Prace delimitacyjne podzielono na 3 etapy:

ETAP I – Ocena rozwoju:

- demograficznego gmin,
- gospodarczego gmin,
- charakterystyka zatrudnienia

ETAP II – Zainwestowanie:

- udział powierzchni zabudowanej w ogólnej powierzchni gmin,
- gęstość sieci infrastruktury technicznej na 100 km².

ETAP III - Funkcjonowanie obszaru:

- kierunki i natężenie migracji,
- powiązania systemu transportu publicznego,
- izochrony dostępności transportem drogowym,
- powiązania systemów infrastruktury technicznej.

Analiza etapu I i II została przeprowadzona dla wszystkich gmin województwa pomorskiego, zaś w etapie III ograniczona została do obszaru: Trójmiasto z otaczającymi je powiatami: puckim, wejherowskim, kartuskim, gdańskim i nowodworskim. Na etapie tym uwzględniono także ze względu na wyraźne powiązania z Trójmiastem i stosunkowo szybki rozwój – miasta: Tczew i Lębork, gminy: Tczew i Nowa Wieś Lęborska oraz ze względu na włączenie do proponowanego obszaru metropolitalnego w aktualizowanej koncepcji – Stargard Gdański (miasto i gminę).

W wyniku przeprowadzonej delimitacji, w której były brane pod uwagę m.in. aspekty przestrzenne, uwarunkowania społeczno-gospodarcze, prawno-polityczne, ekologiczne, funkcjonalno-techniczne, ekonomiczne oraz syntezy w/w kryteriów, został wyznaczony trójmiejski obszar metropolitalny, w którym wyróżniono podstawowe elementy składowe jego struktury oraz rozpatrzono powiązania wewnętrzne i zewnętrzne.

Elementami składowymi obszaru metropolitalnego są:

1. centrum metropolii: Gdańsk, Gdynia, Sopot, które charakteryzują:

- intensyfikacja zainwestowania wzdłuż głównych ciągów komunikacji samochodowej, w tym przy węzłach Obwodnicy Trójmiasta,
- nagromadzenie funkcji metropolitalnych,
- równoczesne utrzymywanie słabo zagospodarowanych obszarów w bardzo atrakcyjnych miejscach centralnych (np. Młode Miasto w Gdańsku, Międzytorze w Gdyni).

2. metropolia funkcjonalna – obszar bezpośrednio silnie powiązany z Trójmiastem, miasta: Pruszcz Gdański, Rumia, Reda, Wejherowo, Tczew, gmina miejsko-wiejska Żukowo oraz gminy wiejskie: Pruszcz Gdański, Kolbudy, Szemud, Wejherowo, Kosakowo. Obszar ten jest silnie powiązany z Trójmiastem poprzez ważne relacje bezpośrednie intensyfikujące się wraz z ekspansją terytorialną funkcji miejskich poza centrum metropolii. Obszar charakteryzuje:

- wysoki stopień domknięcia funkcjonalnego relacji codziennych: miejsca zamieszkania – miejsca pracy, miejsca zamieszkania – tereny rekreacji codziennej, miejsca

- zamieszkania – miejsca częstotliwych kontaktów usługowych (zwłaszcza w zakresie edukacji),
 - związane z obsługą obszaru wspólne urządzenia komunalne infrastruktury technicznej (system miejskiej komunikacji zbiorowej, zintegrowana sieć wodociągowa, powiązane sieci kanalizacji i urządzenia oczyszczania ścieków, instalacje CO i gazu oraz system utylizacji odpadów itp.),
 - wyższe w porównaniu z otoczeniem parametry urbanizacji mierzone przy pomocy wskaźników społecznych, demograficznych, ekonomicznych i techniczno-przestrzennych,
 - silny proces suburbanizacji – przemieszczania się dotychczasowych mieszkańców Trójmiasta na tereny sąsiednich gmin.
- 3. otoczenie metropolii** –miasta: Puck, Kartuzy, gminy wiejskie: Puck, Luzino, Przodkowo, Kartuzy, Somonino, Przywidz, Trąbki Wielkie, Pszczółki, Suchy Dąb, Cedry Wielkie, Stegna, Tczew. Otoczenie metropolii stanowi strefę pośredniego jej oddziaływania. Charakteryzuje je:
- związki relacji okazjonalnych - korzystanie z terenów wypoczynku, kooperacja z zakładami produkcyjnymi i usługowymi – nasilenie związków wzdłuż tras komunikacyjnych;
 - proces suburbanizacji (o mniejszym stopniu nasilenia niż w obszarze właściwym metropolii).
- 4. potencjalny obszar metropolitalny:** miasta: Władysławowo, Jastarnia, Hel, Krynica Morska, Nowy Dwór Gdański, Lębork, Stargard Gdański; gminy: Sztutowo, Nowy Dwór Gdański, Ostaszewo, Stężycza, Chmielno, Sierakowice, Sulęczyno, Linia, Łęczyce, Gniewano, Choczewo, Krokowa, Nowa Wieś Lęborska, Stargard Gdański. Obszar ten charakteryzuje się potencjalnymi możliwościami rozwoju związków funkcjonalnych z obszarem właściwym metropolii.

Określając zasięg obszaru metropolitalnego należy również wziąć pod uwagę inne ważne przesłanki tj.:

- podział województwa na jednostki NUTS 3 (podregiony) – według propozycji Międzyresortowego Zespołu ds. NUTS Gdański Obszar Metropolitalny winien objąć 2 podregiony: podregion Gdańsk – Gdynia – Sopot (Trójmiasto) oraz podregion gdański obejmujący 5 powiatów sąsiadujących bezpośrednio z Trójmiastem (pucki, wejherowski, kartuski, gdański i nowodworski),
- współdziałanie samorządów terytorialnych na rzecz kształtowania i rozwoju metropolii skupionych w Radzie Metropolitalnej Zatoki Gdańskiej.

Powyższe dodatkowe przesłanki wskazują na różne zasięgi obszaru metropolitalnego. Najszerszy (wynikający ze względów statystycznych – jednostki NUTS 3) obejmuje wszystkie powiaty otaczające Trójmiasto, ale nie zawiera w sobie miast położonych relatywnie blisko Trójmiasta: Tczewa i Lęborka oraz otaczających je bezpośrednio gmin stykających się z wyznaczonymi granicami powiatów.

Obszar Metropolitalny Warszawy (OMW) – zaawansowanie prac nad planem zagospodarowania przestrzennego

Joanna Stefaniuk

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego

Stosownie do treści art. 38 oraz art. 39 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.) Sejmik Województwa Mazowieckiego w dniu 10 listopada 2004 r. podjął Uchwałę nr 145/04 w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Planu zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Warszawy” (OMW) jako części „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego”.

W związku z powyższym Marszałek Województwa kolejno: ogłosił w prasie ogólnopolskiej oraz przez obwieszczenia w urzędach gminnych, powiatowych, urzędzie marszałkowskim i urzędzie wojewódzkim o podjęciu uchwały oraz zawiadomił o zaistniałym fakcie instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania planu (art. 41 ust. 1 pkt. 2 w/w ustawy).

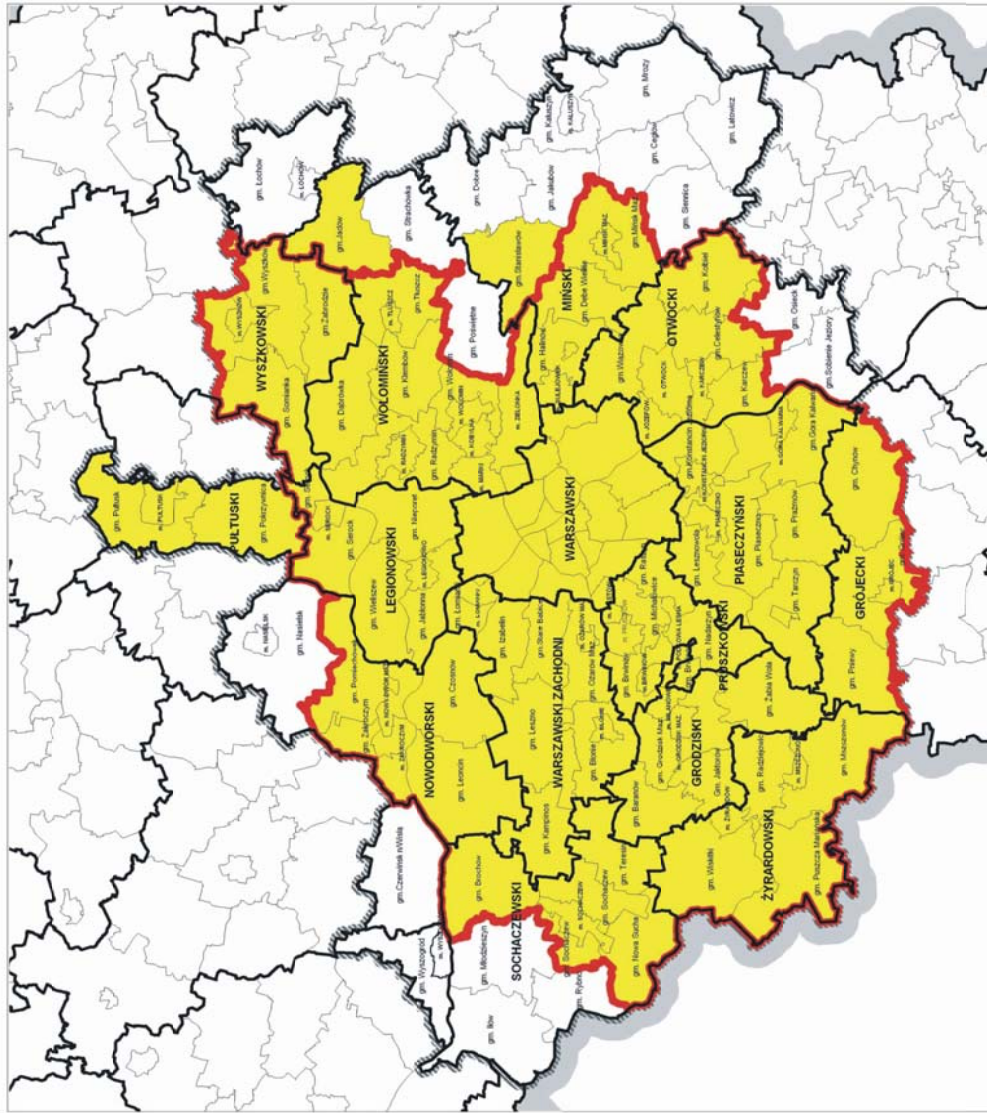
W maju 2004 r. została opracowana karta programowa (założeń organizacyjnych i metodycznych planu) wraz z harmonogramem prac nad planem. Zgodnie z harmonogramem prac opracowano następnie delimitację obszaru objętego planem (rys. 1), która następnie została zaopiniowana przez Wojewódzką Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną oraz Komisję Strategii Rozwoju Regionalnego i Zagospodarowania Przestrzennego Sejmiku Województwa Mazowieckiego i ostatecznie przyjęta przez Zarząd Województwa Mazowieckiego. Kryterium delimitacji było wyznaczenie takiego obszaru, który ze względu na liczne wewnętrzne związki funkcjonalno-przestrzenne powinien być objęty wspólnym planem zagospodarowania. Znaczenie miały też wyniki ankietyzacji przeprowadzonej w połowie 2004 r. i dotyczącej m.in. chęci przynależności 94 gmin Mazowsza do obszaru metropolitalnego (rys. 2).

W sposób ciągły prowadzono prace nad Planem, polegające na opracowaniu ekspertyz, studiów i diagnoz określających zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju. Ich wyniki zostały zebrane w 25 tomach tematycznych oraz na 13 mapach w skali 1:100 000. Syntezy wykonanych dla potrzeb Planu studiów przedstawiono w opracowaniu „Obszar Metropolitalny Warszawy – Analizy i diagnozy stanu istniejącego” (opracowanie MBPR, lipiec 2006 r., Warszawa). W ramach prac nad planem, zostało przygotowane opracowanie pt. „Identyfikacja i charakterystyka obszarów metropolitalnych Polski” (Joanna Stefaniuk, 2007 r., MBPR, Warszawa), przedstawiające zakres i stopień zaawansowania prac nad planami zagospodarowania przestrzennego obszarów metropolitalnych w kraju.

Zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt. 3 *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* Marszałek Województwa na posiedzeniu Zarządu Województwa Mazowieckiego w dniu 25 lipca 2006 r. rozpatrzył wnioski złożone do planu (rys. 3) przez jednostki samorządu terytorialnego, instytucje i osoby prywatne w zakresie ich zasadności oraz zgodności z dokumentami województwa takimi jak: „Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)”, „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego”, i inne.

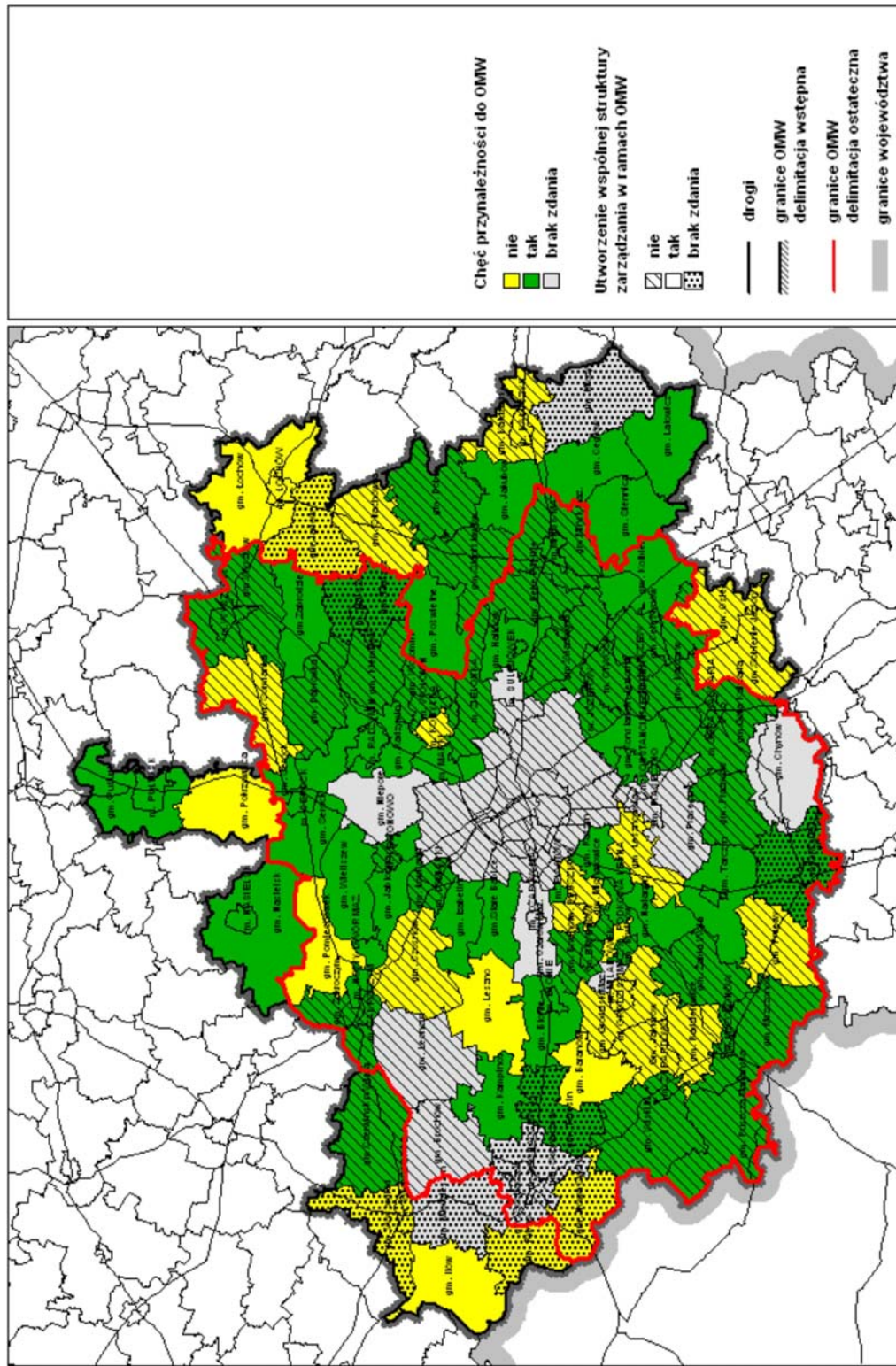
W dniu 27 października 2006 r. „Wstępny projekt Planu Zagospodarowania Przestrzennego OM” i rysunek planu zostały przedstawione Komisji Strategii Rozwoju Regionalnego i Zagospodarowania Przestrzennego.

Delimitacja OMW

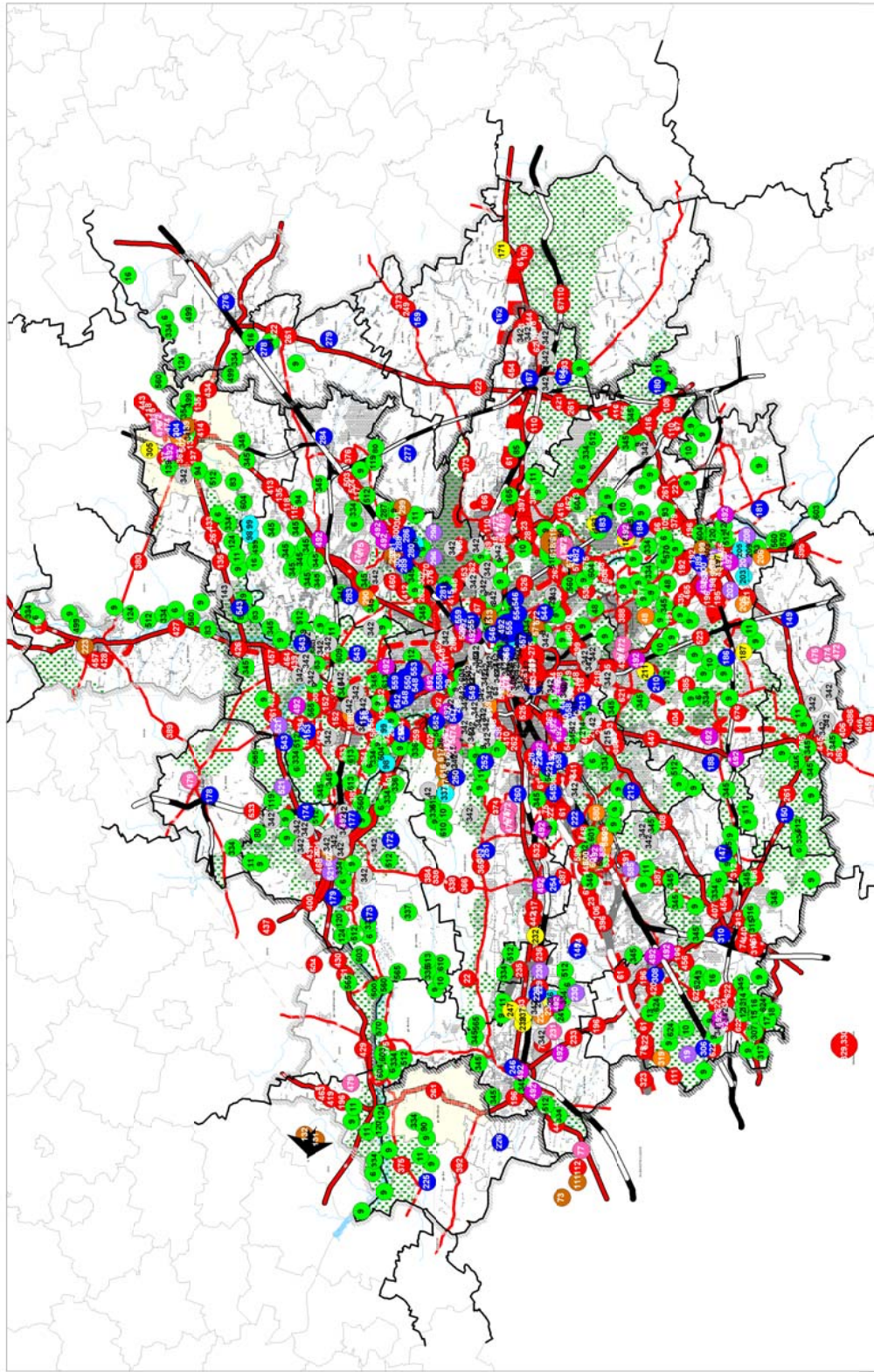
Rysunek 1: Delimitacja Obszaru Metropolitalnego Warszawy

Gminy w Obszarze Metropolitalnym Warszawy

Rysunek 2: Wyrażenie woli przynależności do OMRW przez sąsiadujące gminy

Wnioski do Planu Zagospodarowania Przestrzennego OMW - schemat

Rysunek 3: Wnioski do Planu Zagospodarowania Przestrzennego OMW

Projekt planu składa się z tekstu, części graficznej, dokumentacji formalnej i merytorycznej. Dokument spełnia szereg zadań:

- określa strategię przestrzenną obszaru skupiając się na zagadnieniach priorytetowych,
- identyfikuje cele i działania strukturalne w zakresie zadań rządowych i wojewódzkich uwzględniając potrzeby zadań powiatowych i lokalnych,
- wskazuje potencjały rozwojowe i możliwości uzyskania efektów synergii, pełniąc rolę czynnika moderującego i koordynującego działania różnych podmiotów,
- tworzy podstawę do opracowania programów i projektów finansowanych z funduszy europejskich,
- wprowadza ustalenia i uregulowania wiążące gminy i pozwalające na realizację strategicznych przedsięwzięć kluczowych. Wiąże się z tym skala planu (1:50 000), pozwalająca na bliskie odniesienia do skali studium gminnego,
- zawiera ustalenia zapisane w art. 39 ust. 3 *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*,
- uwzględnia ustalenia koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju oraz programów rządowych.

Plan będzie pełnił następujące funkcje:

- **regulacyjną**, polegającą na wyznaczeniu wiążących ustaleń dla jednostek podporządkowanych Samorządowi Województwa Mazowieckiego w zakresie realizacji określonych w Planie działań i zadań,
- **koordynacyjną**, polegającą na koordynacji ponadlokalnych programów przedsięwzięć publicznych i oddziaływaniu Planu na zachowania innych podmiotów polityki (gospodarki) przestrzennej,
- **negocjacyjno-ofertową**, polegającą na wykorzystaniu Planu jako płaszczyzny uzgadniania celów wojewódzkiej polityki przestrzennej z politykami gmin i powiatów,
- **promocyjno-edukacyjną**, polegającą na wykorzystaniu Planu jako podstawy do tworzenia pożądanego z punktu widzenia strategicznych celów rozwoju wizerunku obszaru.

Plan będzie stanowił podstawę do:

- opiniowania i uzgadniania projektów studiów gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowania projektów dokumentów rządowych dotyczących polityki regionalnej i przestrzennej,
- rekomendowania zadań z poziomu województwa na szczebel krajowo-rządowy,
- tworzenia programów operacyjnych,
- konstruowania budżetu województwa pod kątem realizacji programów i zadań wojewódzkich,
- opiniowania planów i programów instytucji zarządzających funduszami celowymi,
- wydawania decyzji dotyczących przeznaczania gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- podejmowania współpracy między metropolitalnej.

Tekst planu obejmuje:

- uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, na które składają się: charakterystyka Obszaru Metropolitalnego Warszawy, opis jego struktury funkcjonalno-przestrzennej, analiza tendencji rozwoju społeczno-gospodarczego, wyznaczenie obszarów polityki przestrzennej oraz analiza mocnych i słabych stron (SWOT),
- określenie celów planu oraz określenie zasad organizacji struktury przestrzennej,
- sformułowanie zasad polityki przestrzennej,
- określenie uwarunkowań realizacyjnych.

Na część graficzną planu składa się mapa podstawowa w skali 1:50 000, oraz 5 map w skali 1:100 000, obrazujące kierunki rozwoju:

- systemów transportowych,
- infrastruktury technicznej,
- turystyki i dziedzictwa kulturowego,
- ochrony środowiska,
- inwestycji celu publicznego.

Mimo, że wstępny projekt Planu został już przygotowany, wstrzymano na wniosek Ministra Budownictwa Andrzeja Aumillera dalszą jego procedurę. W piśmie z 12 grudnia 2006 r. poinformował on, że resort podjął prace legislacyjne nad nowelizacją *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, zmierzając do uregulowania przepisów dotyczących obszarów metropolitalnych w Planach Zagospodarowania Przestrzennego Województw. Pozostaje mieć nadzieję, że nowe regulacje prawne nie zaprzeczają już przeprowadzonych prac planistycznych.

Poznański Obszar Metropolitalny (POM) – delimitacja, zaawansowanie prac oraz główne problemy

Mateusz Krygier

Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu

Prace nad sporządzeniem projektu „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego” rozpoczęto w 2004 roku. Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyjął 27 września 2004 r. *Uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia projektu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego*, a prace nad projektem planu POM powierzono Wielkopolskiemu Biuru Planowania Przestrzennego w Poznaniu.

Pierwszy etap prac nad *Poznańskim Obszarem Metropolitalnym (POM)* obejmował analizę materiałów archiwalnych, zebranie podstawowych danych statystycznych oraz opracowań dotyczących Aglomeracji Poznańskiej. Prace te umożliwiły wstępną analizę POM i przygotowanie diagnozy stanu analizowanego obszaru. W związku z przystąpieniem do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego zaistniała potrzeba wyznaczenia granic obszaru metropolitalnego. W 2006 r. Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu podjęło prace nad delimitacją *Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego*. Delimitacja opierała się na trzech kryteriach: społeczno-gospodarczym, dostępności komunikacyjnej oraz środowiska przyrodniczego. Wynikiem delimitacji jest obszar obejmujący 45 gmin położonych w centralnej części województwa wielkopolskiego, o powierzchni ponad 620 tys. ha i zamieszkiwany przez ponad 1 322 tys. mieszkańców. Na terenie POM zlokalizowanych jest 27 miast, w tym Poznań jako ośrodek metropolitalny. W 2007 roku wyniki delimitacji POM zostały przyjęte przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego oraz zaprezentowane na pierwszej z cyklicznie planowanych konferencji dla samorządów gmin i powiatów województwa wielkopolskiego.

Jednym z głównych problemów, na jakie napotkano podczas dotychczasowych prac nad projektem planu POM jest brak Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz brak rozporządzenia dotyczącego sposobu opracowania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów metropolitalnych. Uniemożliwia to formalne rozpoczęcie procedury sporządzenia planu POM. Jednak, aby prace nie zostały całkowicie zaniechane, podjęto decyzję o zebraniu wstępnych wniosków do planu POM oraz rozpoczęto prace nad opracowaniami studialnymi nad obszarem POM. Celem tych opracowań jest szczegółowa analiza wybranych zagadnień z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego, komunikacji, gospodarki, kultury oraz rekreacji. Wyniki prac zostaną wykorzystane w planie POM.

Projekt Planu zagospodarowania przestrzennego *Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego* wymaga szerokiej akceptacji i współpracy z samorządami gmin i powiatów, różnego rodzaju instytucjami i urzędami oraz ośrodkami naukowymi. Plan ten, jako podstawa koordynacji działań gmin, stanie się podstawą dla zbiektywizowania kierunku rozwoju przestrzeni podmiejskiej Poznania i szansą na wspólne rozwiązywanie problemów przestrzennych.

Problematyka zaawansowania prac nad planem zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego miasta Białegostoku

Paweł Babul

Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zawiera dwa istotne dla problemu obszarów metropolitalnych ustalenia. Art. 39 ust. 6 mówi dość lakonicznie o planie obszaru metropolitalnego jako o części planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Drugie ustalenie to art. 47, ust. 2, pkt. 1 który mówi, że „*Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju określa uwarunkowania, cele kierunki zrównoważonego rozwoju kraju oraz działania niezbędne do jego osiągnięcia, a w szczególności: podstawowe elementy krajowej sieci osadniczej, z wyodrębnieniem obszarów metropolitalnych*”.

Z zapisu art. 39 ustawy nie wynika jednoznacznie ani jakie są procedury sporządzania planu obszaru metropolitalnego, ani jaka jest jego ranga prawna i zadanie. Wydaje się zatem, że może to być albo odrębny plan, albo część planu województwa. W tym drugim przypadku ustalenia dotyczące obszaru metropolitalnego mogą być wyodrębnionym rozdziałem planu województwa z odpowiednio uszczegółowioną częścią rysunkową. Rozdział taki może być ustaleniami dla obszaru problemowego lub funkcjonalnego. Zatwierdzenie planu województwa z tak wyodrębnioną częścią metropolitalną skutkowałoby dla tego obszaru takim statusem prawnym jaki ma plan województwa.

Odnośnie „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju” (KPZK) pojawiły się następujące problemy. Obowiązująca Koncepcja z 2000 roku nie zawiera pojęcia obszarów metropolitalnych. Jest w niej natomiast zapis dotyczący europolii jako miast, a nie obszarów. W związku z tym Koncepcja ta nie jest zgodna z art. 47 ustawy, który mówi o obszarach metropolitalnych.

Opracowana w 2005 roku „Aktualizacja Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju” zawierała rozdział dotyczący obszarów metropolitalnych (z tym że kilka z tych obszarów, w tym białostocki zapisano jako potencjalne), dla których mogły lecz nie musiały być opracowane plany. Rodził się następny problem prawny, czy taki zapis z Koncepcji (gdyby była przyjęta) byłby nie zgodny z art. 39 *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, który dotyczy wyłącznie istniejących, a nie potencjalnych obszarów metropolitalnych. Następny problem prawny wynika z ustawowej definicji obszaru metropolitalnego, według której jest to „*obszar wielkiego miasta oraz powiązanego z nim bezpośrednio otoczenia*”. Powstaje zatem pytanie czy prowadzone w szeregu województw delimitacje obszarów metropolitalnych (zgodnie ze stanowiskiem Unii Metropolii Polskich) obejmujące obszar kilku powiatów, są zgodne z tą definicją.

Nowa aktualizacja KPZK, według informacji resortu gospodarki odpowiedzialnego za jej sporządzenie, ma być ukończona dopiero w 2008 roku. Doraźna aktualizacja *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* miała wprowadzić wymóg zgodności granic obszaru metropolitalnego z ustaleniami planu województwa natomiast to, czy miasto jest zaliczane do miast metropolitalnych miało być określone w w/w aktualizacji KPZK. Wstrzymuje to zatem czynności formalno-prawne nad planami obszarów metropolitalnych.

Reasumując powyższe, od strony formalno-prawnej brak jest podstaw prawnych do rozpoczęcia czynności związanych ze sporządzeniem planu obszaru metropolitalnego. Doświadczyło tego kilka województw, które wysłały zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania planu do Ministerstwa Budownictwa i zostały zganie za naruszenie prawa.

W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego” z 2003 r. zapisano, że obszar funkcjonalny centralny składający się z m. Białegostoku i 3 powiatów: białostockiego, sokólskiego i monieckiego może być traktowany jako obszar metropolitalny pod warunkiem odpowiedniego zapisu w KPZP. W oparciu o ten zapis 29 listopada 2004 roku Sejmik Województwa Podlaskiego podjął *Uchwałę o przystąpieniu do sporządzania Planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego miasta Białegostoku*. Zdając sobie sprawę z wyżej wymienionych niuansów prawnych i wiedząc, że najbardziej pracochłonna częścią planu jest przygotowanie uwarunkowań, PBPP w Białymstoku w ostatnich dwóch latach skoncentrowało się na przygotowywaniu tych właśnie uwarunkowań. Założono, że uzyskanie kompatybilności między rysunkiem planu obszaru metropolitalnego a studiami i planami gmin wymaga rysunku o dość dużym stopniu szczegółowości. W związku z tym przyjęto, że plan będzie sporządzany dla wyżej wymienionych powiatów i miasta Białegostoku w skali 1:50 000 z uszczegółowieniem obszaru intensywnej urbanizacji obejmującego miasto i bliska strefę podmiejską w skali 1:10 000 – z późniejszymi wydrukami w skali 1:20 000 lub 1:25 000 w zależności od potrzeb.

Aktualnie przygotowana jest szczegółowa ekofizjografia dla obszaru intensywnej urbanizacji i uwarunkowania związane ze stanem zagospodarowania istniejącego i planowanego w studiach gmin w tym obszarze. Uwarunkowania obejmują również zagadnienia infrastruktury komunikacyjnej i technicznej oraz cały pakiet zagadnień społecznych i osadniczych. Prowadzone są również prace nad rysunkiem w skali 1:50 000.

Suburbanizacja Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego

Sebastian Łuczkiwicz

Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie

Współczesne przemiany polskich miast (w tym miast regionu) związane są z rozwojem nieznanymi wcześniej bądź występującymi tylko sporadycznie zjawisk przestrzennych. Zwykle są one odzwierciedleniem podobnych procesów, które zachodziły w miastach państw wysoko rozwiniętych w ostatnich dziesięcioleciach. Z racji tego, że kraj nasz zmuszony jest niejako w skróconym czasie nadrobić powstałe zaległości, zjawiska te rozwijają się w znacznie szybszym tempie, kumulują się, bądź występują równolegle.

Jednym z głównych zjawisk dotyczących przestrzeni miast, jest suburbanizacja związana z niekontrolowanym i chaotycznym rozlewaniem się tkanki miejskiej. Proces ten w znacznym stopniu niepoddający się planowaniu, powoduje bardzo duże zagrożenie dla szeroko rozumianego ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju. Jego wpływ na przemiany struktury funkcjonalno-przestrzennej miast jest ogromny. Do najważniejszych skutków suburbanizacji zaliczyć należy: postępującą migracją warstw osób lepiej sytuowanych i wykształconych wraz z postępującą segregacją przestrzenną ludności miast, stopniową utratą rangi dzielnic śródmiejskich na rzecz obszarów peryferyjnych, degradację przestrzenną obszarów podmiejskich (utrata cennych przyrodniczo terenów, mających istotne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu miasta). Należy podkreślić, że migracja ludności poza granicę miast osłabia znacznie ich bazę ekonomiczną w postaci utraty podatków PIT i CIT. Często związane jest z tym także przenoszenie prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. Natomiast pozbawione części swoich dotychczasowych dochodów miasta nadal muszą realizować zadania publiczne (np. w dziedzinie edukacji i kultury).

Procesy suburbanizacyjne w najbardziej jaskrawej postaci zauważalne są w obszarach głównych ośrodków miejskich danego regionu (nazywanych często obszarami metropolitalnymi). Zauważyć jednak należy, że zjawisko to występuje także w mniejszych ośrodkach, a jego konsekwencje są równie dotkliwe.

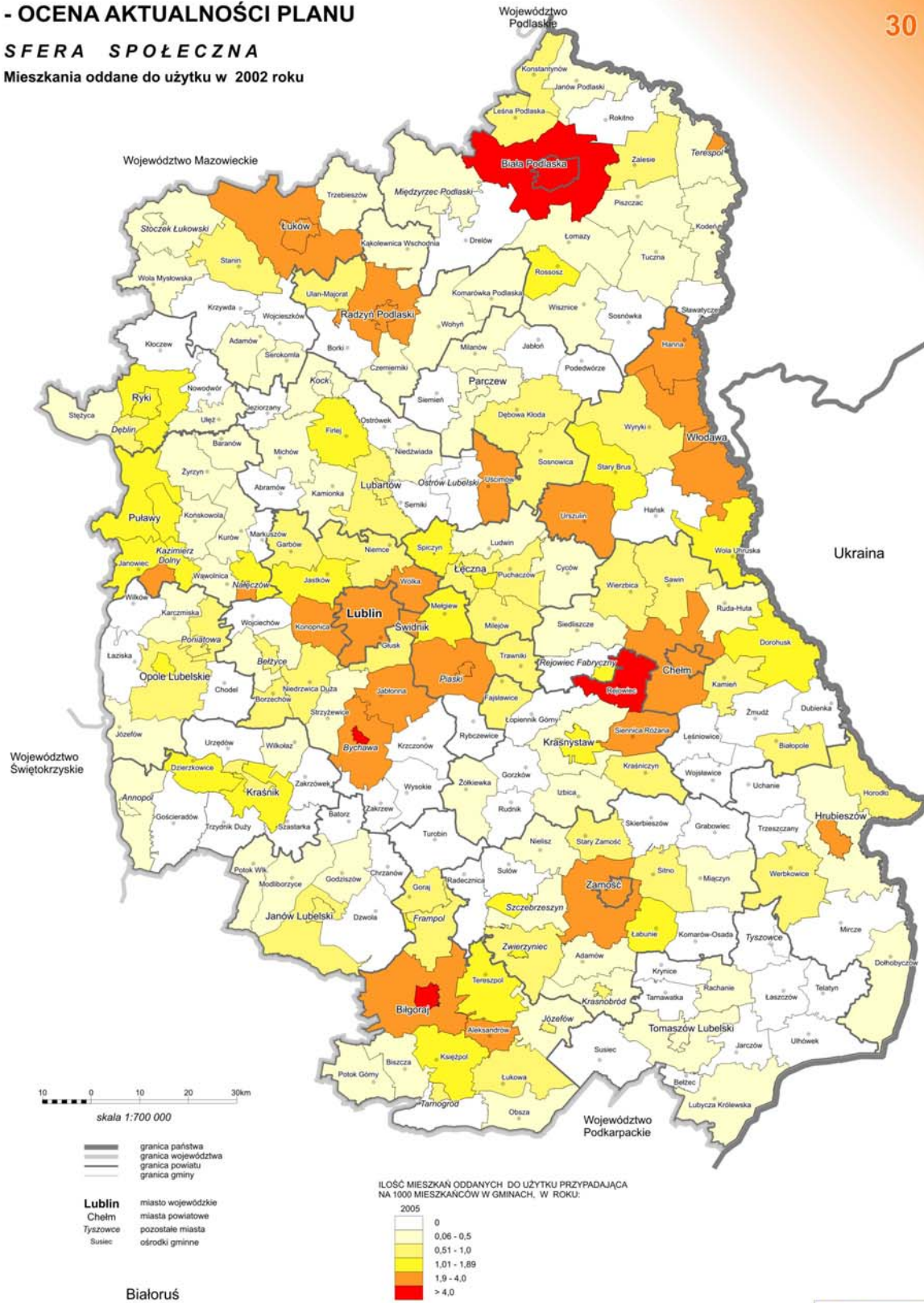
W przypadku województwa lubelskiego proces ten najbardziej uwidocznił się wokół największego miasta regionu, jakim jest Lublin. Na obecnym etapie, rozlewanie się miasta związane jest przede wszystkim z rozwojem podmiejskiej zabudowy jednorodzinnej. Dotyczy to głównie pierścienia gmin bezpośrednio graniczących z Lublinem, czyli gmin: Konopnica, Jastków, Niemce, Wólka, Świdnik oraz Głusk. O ile w poprzednich latach proces ten ogniskował się w wybranych gminach (głównie Konopnica, Wólka, Świdnik), to obecnie rozprzerzenił się on już na wszystkie pozostałe gminy podlubelskie. Co więcej, na skutek wzmożonego budownictwa mieszkaniowego ostatnich lat zaobserwować można jego znacznie nasilenie. W roku 2002 na terenie gminy Wólka oddano 2,4 mieszkania na 1000 mieszkańców, a w roku 2006 już 11,7 mieszkań (wzrost niemalże 500%). Innym przykładem może być gmina Głusk: w roku 2002 oddano tam 0,9 mieszkania do użytku na 1000 mieszkańców, podczas gdy w 2006 nastąpił ponad 1000% wzrost i oddano 9,8 mieszkań (por. rys. 1 i 2). Znamienne jest także znacznie relatywnie powolniejszy rozwój budownictwa mieszkaniowego w Lublinie w stosunku do otaczających go gmin. Jeszcze w roku 2002 Lublin z liczbą 3,2 oddanych mieszkań na 1000 mieszkańców plasował się w czołówce ośrodków o największej przyroście mieszkań. W roku 2006 wskaźnik liczby wybudowanych wynosił 4,1 (wzrost ok. 130%) co oznaczało iż stał się on ośrodkiem o najmniejszej dynamice rozwoju budownictwa mieszkaniowego w stosunku do otaczających go gmin.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO - OCENA AKTUALNOŚCI PLANU

30

SFERA SPOŁECZNA

Mieszkania oddane do użytku w 2002 roku

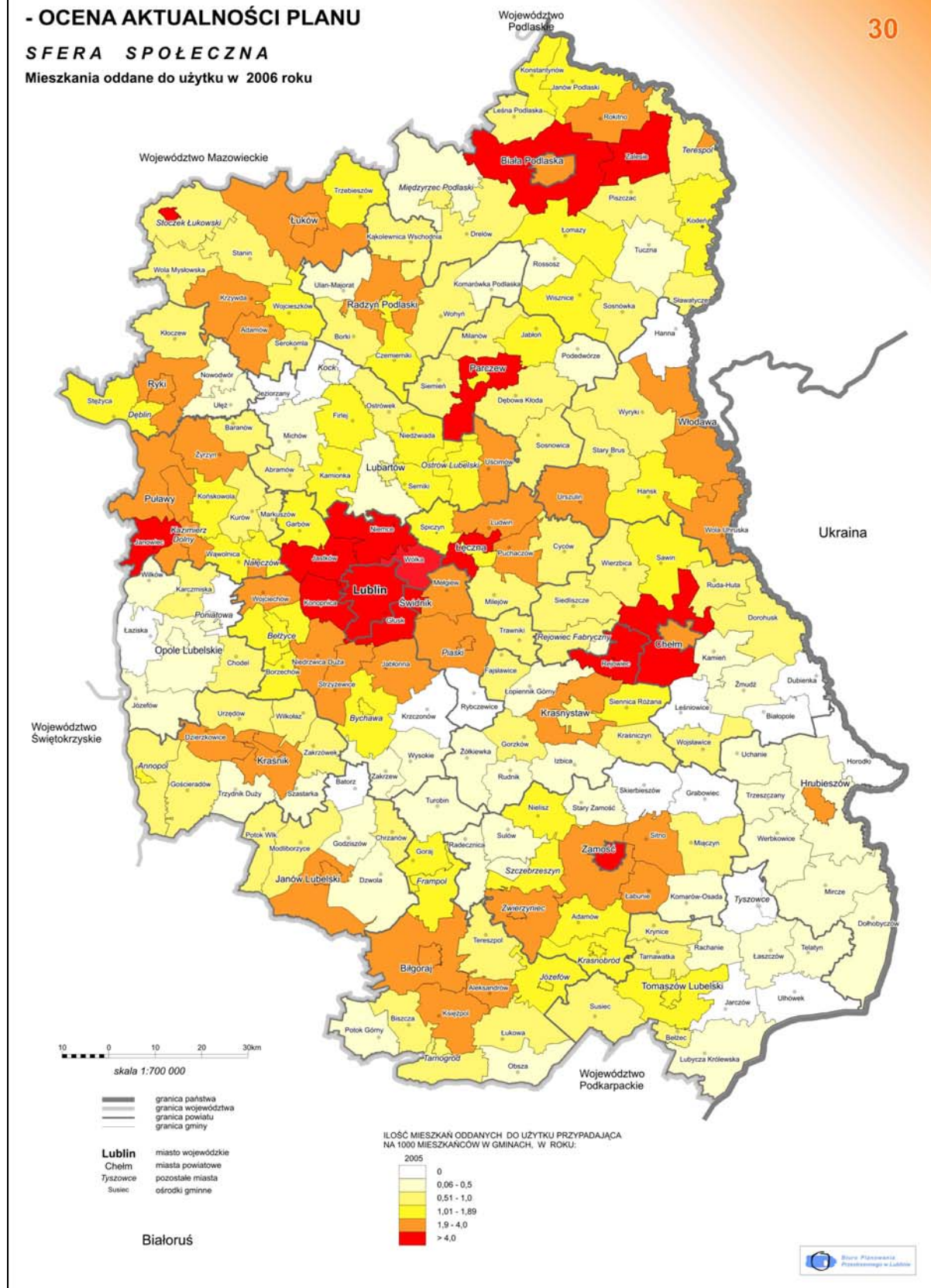
Rysunek 1: Mieszkania oddane do użytku w województwie lubelskim w 2002 r.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO - OCENA AKTUALNOŚCI PLANU

30

SFERA SPOŁECZNA

Mieszkania oddane do użytku w 2006 roku

Rysunek 2: Mieszkania oddane do użytku w województwie lubelskim w 2006 r.

W oparciu o materiały uzyskane od gmin, wizyty studyjne oraz analizę sytuacji w regionie stwierdzić można, iż procesy suburbanizacyjne strefy podmiejskiej Lublina będą się pogłębiać. W dalszym ciągu kontynuowana będzie intensywna zabudowa sąsiednich gmin. Co więcej proces ten będzie się rozprzestrzeniał na dalsze rejony. Z informacji uzyskanych od gmin położonych w najbliższym sąsiedztwie Lublina wynika, iż popyt na działki budowlane oraz ich cena bardzo wzrosła na przestrzeni ostatnich kilku lat. Konsekwencją tego jest to, że wielu potencjalnych inwestorów z mniej zasobnym portfelem poszukiwać będzie działek w gminach dalej oddalonych od Lublina. Już teraz zaobserwować można wzmożony ruch inwestycyjny (wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku na 1000 ludności na przestrzeni lat 2002-2006) na obszarze takich gmin jak: Niedzwica Duża (wzrost o 262%), Strzyżewice (wzrost o 1300%), Mełgiew (wzrost o 285%), czy Piaski (wzrost o 440%).

Konieczne jest zatem podjęcie szeregu działań naprawczych dla powstrzymania potęgających się konsekwencji żywiołowej i chaotycznej zabudowy strefy podmiejskiej Lublina. Wydaje się, iż jednym z głównych instrumentów naprawczych mógłby stanowić „Plan Zagospodarowania Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego”. Jego głównym zadaniem byłoby ukierunkowanie oraz uporządkowanie istniejących procesów urbanizacyjnych. Plan powinien w sposób możliwie jednoznaczny delimitować obszar na tereny/strefy, gdzie nowa zabudowa byłaby dopuszczalna bądź nie. Co więcej powinien on także uwzględniać czynnik czasu poprzez etapowanie. Zabudowa kolejnych stref byłaby możliwa po wykorzystaniu rezerw terenowych na obszarach bliżej położonych.

Studium obszaru problemowego strefy podmiejskiej miasta Olsztyna

Piotr Schilling

Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie

Opracowanie „Studium obszaru problemowego strefy podmiejskiej miasta Olsztyna” zostało wykonane na zlecenie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Wykonanie opracowania stanowi realizację polityki przestrzennej zawartą w „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego” oraz w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego” odnoszącą się do miasta Olsztyna i strefy podmiejskiej.

Celem Studium jest przede wszystkim:

- dokonanie delimitacji strefy podmiejskiej,
- rozpoznanie uwarunkowań, problemów i potencjałów rozwoju obszaru pod względem społecznym, gospodarczym, środowiska przyrodniczego, komunikacji i infrastruktury technicznej.

Studium opracowano w trzech fazach:

- Delimitacja obszaru problemowego,
- Ocena stanu istniejącego i rozpoznanie uwarunkowań rozwoju,
- Kierunki rozwoju i przekształcenia funkcjonalno-przestrzenne.

Przy wyznaczeniu granic obszaru problemowego przyjęto trzy zasady:

- Zasada maksymalnej odległości (maksimum 50 km od centrum Olsztyna),
- Zasada bliskiego sąsiedztwa (wyznaczono gminy, które przylegają do granic administracyjnych miasta Olsztyna),
- Zasada zwartości (wyznaczono gminy, które nie spełniają kryteriów, ale sąsiadują wyłącznie z gminami, które określone kryteria spełniają).

W wyniku analiz wyodrębniono obszar obejmujący 23 gminy zajmujący powierzchnię 4840 km². Łącznie z miastem Olsztyn obszar zajmuje powierzchnię 4928 km², która stanowi 20% powierzchni województwa.

Wyniki analiz świadczą o dużym zróżnicowaniu badanego obszaru problemowego. Jest to obszar o wrażliwym i cennym środowisku przyrodniczym wpisujący się w system obszarów przyrodniczych w skali regionalnej i ponadregionalnej, a zmiany w sferze społecznej świadczą o zachodzących procesach suburbanizacji – rozwoju osadnictwa na terenach gmin sąsiadujących z miastem. Powiązania funkcjonalno-przestrzenne na poziomie lokalnym między Olsztynem, a jego bezpośrednim zapleczem są dość silne. Przez badany obszar przebiegają najważniejsze drogi krajowe i linie kolejowe, a Olsztyn jest głównym węzłem komunikacyjnym w województwie. Istniejąca sieć komunikacyjna jest wystarczająca, natomiast najpoważniejszym problemem jest niezadowalający stan dróg, jak również brak obwodnicy Olsztyn.

SESJA III – UDZIAŁ I DOŚWIADCZENIE MŁODYCH PRACOWNIKÓW BIUR I DEPARTAMENTÓW WE WSPÓŁPRACY ZAGRANICZNEJ

Współpraca międzynarodowa na przykładzie wybranych projektów Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

Michał Urbański

Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie

Od wielu lat Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego (RBGP) uczestniczy w międzynarodowych projektach.

Województwo Zachodniopomorskie ze względu na swoje położenie geograficzne w sposób szczególny musi traktować współpracę międzynarodową. Współpracę tą można podzielić na kilka rodzajów, w zależności od jej zasięgu obszarowego:

- Współpraca lokalna z samorządami po stronie niemieckiej,
- Współpraca międzyregionalna (dotycząca całej granicy polsko-niemieckiej jak i projektów obejmujących Euroregion Pomerania (dodatkowo dochodzi szwedzki Region Skania),
- Współpraca transeuropejska – prowadzona wspólnie z partnerami z wielu europejskich krajów.

Dobra kooperacja zwłaszcza z najbliższym sąsiadem, jakim są Niemcy, wymagała wypracowania wspólnych narzędzi współpracy. Jednym z takich narzędzi jest Polsko-Niemiecki System Przestrzennego Planowania Międzyregionalnego (**RisDePol**), pozwalający uprościć i wzmocnić efektywność współpracy. System ten stanowić ma instrument do wspólnego podejmowania decyzji i sprawnego planowania po obu stronach granicy.

Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej brało udział w projektach obejmujących lokalną współpracę przygraniczną. Jednym z takich projektów była „Zintegrowana koncepcja rozwoju komunikacji i transportu dla regionu Uznam-Wolin PTV & RBGP” (Projekt badawczy). Celem badań była analiza mobilności w regionie wysp Wolin i Uznam w celu optymalnego rozwiązania problemów transportowych na tych wyspach.

Innym projektem lokalnej współpracy przygranicznej jest „Studium Wykonalności Geoparku epoki lodowcowej na brzegu Odry”. Opracowanie analizuje potencjał geologiczny, kulturowy i społeczno – gospodarczy obszaru. Wskazuje również jakie należy wprowadzić działania w celu stworzenia Geoparku.

Drugą grupą projektów międzynarodowych, w których Biuro bierze udział są projekty transgraniczne, w których partnerami są regiony leżące wzdłuż granicy polsko – niemieckiej.

Poza wspomnianych wcześniej systemem RiSDePol, projektem tego typu jest **DePRon**. RBGP jest koordynatorem po stronie polskiej tego projektu.

Kolejną istotną dziedziną działań międzynarodowych, jest udział w projektach i innych inicjatywach transnarodowych. Wśród tej grupy warto wymienić Inicjatywę Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego (CETC). Celem porozumienia jest lobbowanie na rzecz utworzenia Środkowoeuropejskiego Korytarza Europejskiego i wpisania go do sieci transeuropejskich korytarzy. Biuro prowadzi również sekretariat techniczny tej inicjatywy. Obecnie porozumienie CETC podpisało 11 regionów w sześciu krajach: Szwecji, Polsce, Czechach, Słowacji, na Węgrzech i w Chorwacji.

Projektem transnarodowym jest również projekt Adriatic – Baltic Landbridge. W ramach projektu **AB Landbridge** dokonana została analiza 3 tras korytarzy w obszarze A-B Landbridge pod względem bieżącej (2006) i oczekiwanej (2010, 2020) podaży i popytu na poszczególne gałęzie transportu, aspektów logistycznych oraz scenariuszy planowania przestrzennego.

Współpraca międzynarodowa po wejściu Polski do Unii Europejskiej nabrała zdecydowanie na znaczeniu i będzie się wciąż rozwijać. Wojewódzkie biura planowania, stanowią dla samorządów wojewódzkich, naturalne zaplecze wykorzystywane przy tego typu współpracy. Z tego względu należy sądzić, że tego typu projekty stanowiąc będą w przyszłości coraz większy udział w pracach biur planistycznych.

Współpraca i kontakty zagraniczne Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego – CIVITAS.NET – Jak regiony mogą wpływać na rewitalizację miast?

Małgorzata Kucińska

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego

Wymiana doświadczeń i wzajemne nauczanie to jeden z filarów rozwoju społeczno-gospodarczego, stanowiący ważny czynnik polityki i myśli europejskiej. Poznawanie wcześniej wypracowanych wzorów i praktyk pozwala na ich zastosowanie po dokonaniu potrzebnych modyfikacji i dostosowaniu ich do konkretnych potrzeb. Często cudze doświadczenia stanowią bazę bądź inspirację do opracowania własnych, unikalnych formuł działania i rozwiązywania problemów. Stąd też Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego (MBPR) stara się aktywnie uczestniczyć w projektach europejskich i współpracować z zagranicznymi jednostkami związanymi z szeroko rozumianym planowaniem regionalnym. Naszym celem jest uczenie się od zagranicznych partnerów i poznawaniem nowych wzorców rozwiązywania konkretnych problemów przestrzennych oraz z zakresu planowania i rozwoju regionalnego, a także dzielenie się naszym doświadczeniem. Poniżej prezentuję kilka organizacji europejskich, z którymi Biuro współpracowało czy też nadal współpracuje.

Jako jedna z jednostek organizacyjnych podległych samorządowi MBPR wraz z Departamentem Rolnictwa i Modernizacji Terenów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego współpracuje z organizacją PURPLE – Peri-Urban Regions Platform Europe. Jest to stowarzyszenie 13 regionów europejskich (Catalunya, Dublin, Flanders, Frankfurt Rhein/Main, Île de France, Województwo Mazowieckie, MHAL (Province of Limburg), Nord Pas de Calais, Regio Randstad, Rhône-Alpes, South East England, Stockholm, West Midlands), które swoją misję określiło jako angażowanie się w dążeniu do zrównoważonego rozwoju terenów wiejskich i rolnych w regionach podmiejskich „peri-urban” (http://www.purple-eu.org/en/About_us/Misson-and-general-objecitives/ z dnia 22. 02. 2008). Władzom tychże regionów zależy na odpowiednim zarządzaniu terenami podmiejskimi, gdzie tereny wiejskie i rolne sąsiadują z terenami o funkcjach miejskich czy przemysłowych. Rodzi to oczywiście konflikty, stąd PURPLE stawia sobie za zadanie przeciwdziałanie wszelkim dysharmoniom i wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju na obszarach podmiejskich. Jednym z działań PURPLE jest próba wpływania na kształtowanie się polityki Unii Europejskiej (np. „PURPLE and CAP reform. Position paper” na <http://www.purple-eu.org/en/Publications/Public-policy-documents/>). Planowane jest również stworzenie projektów w ramach programu Interreg IV, których głównym celem miałyby być wymiana doświadczeń i wypracowanie nowych rozwiązań i działań w obszarach podmiejskich.

Kolejnym stowarzyszeniem, z którym współpracowało MBPR jest **METREX** (The Network of European Metropolitan Regions and Areas). Stanowi ono platformę dla wymiany wiedzy oraz doświadczeń z zakresu problematyki metropolitalnej, gdyż jego członkami jest ponad 40 regionów metropolitalnych, zaś partnerów współpracujących z METREX-em jest znacznie więcej.

MBPR uczestniczyło w dwóch przedsięwzięciach w ramach METREX-u:

- RINA: North – South Inerface, gdzie badano możliwości współpracy metropolii wschodniej ściany UE,
- RINA: Metropolitan Spatial Vision for Central Europe, którego celem było opracowanie koncepcji współpracy regionów Europy Środkowo-Wschodniej i stworzenie przeciwwagi dla Pentagonu.

Ponadto MBPR prowadzi współpracę bilateralną z Regionalnym Biurem Planowania i Transportu w Sztokholmie, w ramach której organizowane są wspólne warsztaty planistyczne oraz wymiana stażowa.

MBPR było również partnerem w projekcie **CIVITAS.NET**. Projekt ten był prowadzony w ramach programu URBACT, stanowiącego płaszczyznę wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie zrównoważonego rozwoju miast. Zgodnie z priorytetem 2.3 (tworzenie i gromadzenie informacji) w latach 2005-2007 utworzono grupę roboczą, której partnerem wiodącym był region Katalonia, zaś pozostałymi partnerami: Mazowsze, Glasgow&Clyde Valley, Emilia-Romagna oraz Rząd Węgier. Było to rozwiązanie dość nowatorskie. Dotychczas przedstawiciele miejskich środowisk mogli uczestniczyć jedynie jako partner projektu w ramach URBACT-u. W omawianym projekcie zastosowano do problematyki miejskiej szersze podejście z poziomu regionalnego. Celem grupy było określenie możliwości oddziaływania i wspomagania procesów rewitalizacyjnych miast przez władze czy agendy regionalne i metropolitalne. Projekt realizowany był poprzez następujące cele operacyjne:

- wymianę doświadczeń dotyczących działań na poziomie regionalnym, związanych z rewitalizacją miast,
- analizę porównawczą projektów rewitalizacyjnych przeprowadzonych w miastach poszczególnych regionów,
- wypracowanie dobrych praktyk i rekomendacji dla władz regionalnych i państwowych.

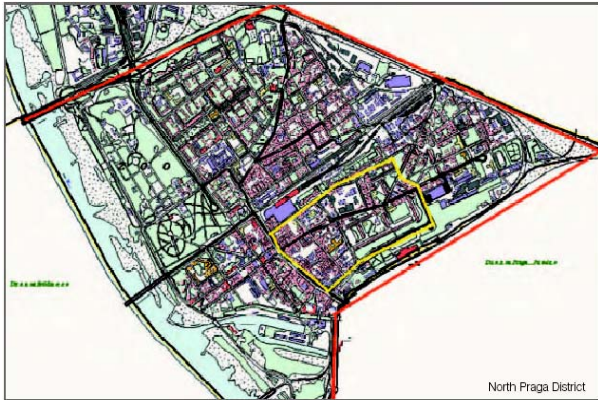
Praca grupy rozpoczęła się od spotkania na przełomie stycznia i lutego 2006 roku w Glasgow, które miało na celu zaprezentowanie i wymianę doświadczeń regionów w zakresie rewitalizacji miast. W trakcie rozmów zrodził się pomysł skonstruowania i przeprowadzenia ankiety, za pomocą której można by określić:

- kim są główni realizatorzy projektów rewitalizacyjnych,
- gdzie i w jaki sposób wyznaczane są główne obszary interwencji,
- w jaki sposób i czy w ogóle realizatorom projektów udzielana jest pomoc instytucjonalna regionu,
- jak finansowane są projekty rewitalizacyjne, itp.

Po przeprowadzeniu ankiety, którą wypełniali partnerzy projektu oraz różne instytucje związane z rewitalizacją w poszczególnych regionach, odbyło się spotkanie w grudniu 2006 roku w Warszawie, na którym porównano wyniki badań. Jednym z założeń projektu było również przedstawienie przez każdego z partnerów 1-2 studium przypadku (case study), stąd na spotkaniu opracowano wstępne założenia przedstawienia przykładu rewitalizacji.

Na studia przypadków zostały wybrane następujące projekty:

- na Mazowszu: rewitalizacja warszawskiej Pragi Północ (por. rys. 1 i 2),
- w Katalonii: rewitalizacja Barri del Barri (Manleu) oraz 7 dzielnic Serra d'en Mena (por. rys. 3 i 4),
- w Glasgow: rewitalizacja Clyde Gateway (por. rys. 5 i 6),
- w Emilii Romagna: rewitalizacja terenu dawnej fabryki tytoniu w Bolonii oraz obszar przemysłowy w Ferrarze (por. rys. 7 i 8),
- w Budapeszcie: rewaloryzacja IX dzielnicy (por. rys. 9).

Rysunek 1: Projekt rewitalizacji Pragi Północ. Na żółto zaznaczono obszar pilotażowych działań, na czerwono – przeznaczony do rewitalizacji (fot. UM Warszawa)

Rysunek 2: ul. Ząbkowska 4 przed i po rewitalizacji, Praga Północ, Warszawa (fot. Halina Księżyk)

Rysunek 3: Serra d'en Mena

Rysunek 4: Serra d'en Mena

Rysunek 5: Clyde Gateway

Rysunek 6: Projekt przestrzenny dla Clyde Gateway

Rysunek 7: Bolonia

Rysunek 8: Fabryka tytoniu w Bolonii

Rysunek 9: Projekt dla IX dzielnicy w Budapeszcie

Wnioski po zakończeniu projektu, zawarte w raporcie końcowym (dostępny na stronie www.urbact.eu), przedstawiają się następująco:

- Lokalna administracja jest najczęściej inicjatorem projektów rewitalizacyjnych. Wynika to z najlepszego rozpoznania sytuacji i potrzeb danego miasta.
- Do najczęściej napotykanym przez administrację lokalną trudności należały:
 - przestrzenny układ obszaru, który powinien zostać zrewitalizowany. Często rozciągał się on na terenie dwóch lub więcej jednostek terytorialnych, co utrudniało realizację jego odnowy, chociażby ze względów kompetencyjnych i możliwości koordynacji projektu,
 - kwestie finansowe, realizacja rewitalizacji niejednokrotnie przekraczała możliwości finansowe władz miasta,
- W związku z powyższymi trudnościami zdarzało się, że administracja regionalna przyjmowała na siebie rolę koordynacyjną i była łącznikiem między miastem/gminą a administracją państwową czy UE,
- Zdecydowanie najlepsze efekty uzyskiwały projekty o podejściu zintegrowanym, tj. łączące rewitalizację przestrzeni z działaniami społecznymi i prowadzone na zasadzie partnerstwa publiczno – prywatnego,
- Zauważono również zdecydowaną potrzebę zorganizowania szkoleń i rozpowszechniania doświadczeń wśród władz lokalnych.

Na podstawie w/w wniosków opracowano zestaw zaleceń dla władz samorządowych oraz państwowych, m.in.:

- Cele rewitalizacji powinny być ambitne i jednocześnie realistyczne,
- Przy projektach rewitalizacyjnych konieczna jest współpraca pomiędzy szczeblem lokalnym a regionalnym, a w razie potrzeby nawet państwowym,
- Kluczem do sukcesu jest zastosowanie w projektach zintegrowanego podejścia, jak również szeroko rozumianej partycypacji społecznej i partnerstwa publiczno-prywatnego.

Projekt CIVITAS.NET przyniósł wymierne wyniki w postaci opracowanego projektu, a jednocześnie wskazał partnerom, sposób w jaki powinni oni wpływać na kształtowanie polityk rewitalizacyjnych w regionie. Przedstawiciele MBPR mogli zapoznać się z doświadczeniami i nowatorskimi rozwiązaniami zastosowanymi w partnerskich regionach, co pozwoli na lepsze planowanie i wdrażanie projektów, a tym samym podniesie się stopę życia wielu mieszkańców Mazowsza.

Współpraca i kontakty zagraniczne Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego w Poznaniu

Dominika Szymczyk-Stefańska

Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu

Dotychczasowa współpraca zagraniczna Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego polega głównie na wymianie doświadczeń w dziedzinie planowania przestrzennego ze specjalistami z Niemiec.

„Zielonym światłem” dla rozpoczęcia tej współpracy była „Deklaracja o współpracy naukowej, gospodarczej i kulturalnej” podpisana w 2003 r. przez Premiera Landu Brandenburgia Matthiasa Platzeck oraz Marszałka Województwa Wielkopolskiego Marka Woźniaka.

Kolejnym impulsem była zawarcie trójstronnego programu partnerstwa między regionami Brandenburgii, Berlina i Wielkopolski, podpisane 29 kwietnia 2004 r. w Poznaniu – „Program współpracy pomiędzy Zarząd Województwa Wielkopolskiego a Rządem Kraju Brandenburgia oraz Senatem Berlina na lata 2004-2005”. W czasie trwania tego programu planiści z Wielkopolski oraz Berlina i Brandenburgii spotykali się kilkakrotnie na spotkaniach „roboczych”, zarówno w Polsce, jak i w Niemczech.

Zwieńczeniem kontaktów i kontynuacją współpracy planistów polskich i niemieckich było wspólne zorganizowanie w Berlinie w październiku 2006 r. dwujęzycznego Sympozjum pt. „Europejskie partnerstwo przestrzeni – Berlin/Brandenburgia – Wielkopolska/Poznań”. Organizatorami tego przedsięwzięcia byli: Marszałek Województwa Wielkopolskiego oraz Zarząd Senatu Berlina ds. Rozwoju Miasta. Obrady odbywały się w Sali Herbowej Berlińskiego Ratusza i cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, zwłaszcza specjalistów z Niemiec. Sympozjum towarzyszyła również dwujęzyczna wystawa pt. „Planowanie przestrzenne w Wielkopolsce”, przedstawiająca dorobek wielkopolskich planistów. W późniejszym okresie wystawę zaprezentowano również w siedzibie Zarządu Senatu Berlina ds. Rozwoju Miasta oraz w dzielnicy Berlina: Reinickendorf.

Podczas Sympozjum w Berlinie zaproponowano kolejne spotkanie, czego efektem była konferencja pt. Przemiany przestrzenne i funkcjonalne gminy położonej na obrzeżu wielkiego miasta”, która odbyła się w dniach 1-2 października 2007 r. w Kórniku k/Poznania.

Pracownicy Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego brali również udział w innych, międzynarodowych spotkaniach i konferencjach, z których wymienić można:

- konferencję pt. „Dokąd zmierza Europa? Mobilność i style życia w regionach miejskich” – Frankfurt nad Menem, 17-18 czerwca 2004 r., podczas której wygłoszono referat „Problemy i tendencje rozwoju komunikacji w rejonie Wielkopolski”;
- seminarium Europejskiej Akademii Regionów pt. „Infrastruktura i rewitalizacja obszarów słabo rozwiniętych” – Trewir, 10-14 lipca 2006 r., podczas którego wygłoszono referaty: „Rewitalizacja różnorodności biologicznej obszarów wiejskich województwa wielkopolskiego w planowaniu przestrzennym” oraz „Wpływ restrukturyzacji systemu transportowego na rozwój przestrzenny i ekonomiczny”;
- II Międzynarodowa konferencja na temat. ochrony przed hałasem „Realizacja dyrektywy UE w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku” – Celle k/Hannoveru, 15-17 listopada 2006 r. (konferencja dla przedstawicieli samorządów z Polski i Niemiec).

Udział Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego w realizacji międzynarodowego projektu DEFRIS

Mariusz. Leszczyński

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

Defris (Development of First Division Regions) to projekt realizowany w latach 2004-2007, w ramach Programu Sąsiedztwa INTERREG III B Region Morza Bałtyckiego. Zgodnie z założeniami programu działania projektu skupiły się na wzmacnianiu regionów średniej wielkości, o mniejszej dynamice rozwoju, starających się dorównać silnym obszarom metropolitalnym.

Akronim Defris oznacza rozwój regionów „pierwszej ligi”. W porównaniu z dużymi i silnie rozwijającymi się „ekstraligowymi”, europejskimi ośrodkami metropolitalnymi, regiony uczestniczące w projekcie postrzegane są jako mniej dynamiczne, czy też słabiej rozwinięte.

Zadaniem uczestników przedsięwzięcia była ścisła współpraca w obszarze różnych aspektów planowania przestrzennego w ujęciu regionalnym oraz opracowanie zbliżonych tematycznie **planistycznych projektów pilotażowych**, prowadzących do zwiększenia konkurencyjności regionów oraz podwyższenia standardu życia mieszkańców. Prace projektowe dotyczą zarówno poziomu regionalnego, jak również odnosiły się do tematyki rozwoju miast i terenów wiejskich.

Współpraca oraz wymiana doświadczeń przebiegała pomiędzy regionami, które pozostają w strefie silnego oddziaływania dużych metropolii. Celem współpracy jest analiza potencjału społeczno-gospodarczego wybranych regionów oraz wypracowanie odpowiednich mechanizmów prowadzących do wzmocnienia ich konkurencyjności w skali krajowej i międzynarodowej.

W ramach przedsięwzięcia, w latach 2004-2007, sporządzono szereg projektów pilotażowych z zakresu wybranych zagadnień planowania przestrzennego i regionalnego, służących podwyższeniu standardu życia mieszkańców.

W ramach projektu współpracowały:

- Rada Rozwoju Regionalnego Östergötland ze Szwecji (Partner Wiodący)
- Rada Regionalna Centralnej Finlandii
- Rada Regionalna Pohjois-Savo (Finlandia)
- Rada Regionu Kowieńskiego (Litwa)
- Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Całkowity budżet projektu wynosił 1326 tys. euro, natomiast poziom dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego szacowany był na 803 tys. euro.

Do końca 2005 roku trwała realizacja pakietów roboczych numer 1 oraz 2 (WP1 i WP2) projektu. Pierwszy pakiet dotyczył gromadzenia i analizy danych statystycznych, związanych z rozwojem regionalnym, obejmujących poziom krajowy, regionalny jak i lokalny. Poruszano w nim zagadnienia: dostępności do danych statystycznych oraz ich jakości. Zebrane materiały były niezbędną bazą informacji o regionach, która stanowi punkt wyjścia przy opracowywaniu dokumentów przewidzianych w dalszym etapie wdrażania przedsięwzięcia. Podsumowanie prac dotyczących **WP1** zawarte zostało w raporcie rzeczowym pakietu roboczego (Common Report), do którego załączono opracowania poszczególnych partnerów w projekcie (Partner reports) „Defris regions – relations and comparisons”.

Pakiet **WP2** skupia się na strukturze planowania regionalnego oraz metodach pracy poszczególnych regionów. Zakres pakietu roboczego to m.in.: opis organizacji planistycznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, rola uczestniczącego w projekcie regionu w strukturach tych organizacji, metody planowania rozwoju regionalnego, czy też zawartość dokumentów dotyczących planowania regionalnego. **WP2** służyło także zrozumieniu roli, zadań i statusu prawnego każdego partnera jako organizacji regionalnej, a ponadto ukazało potrzebę utworzenia specjalnych sieci współpracy, służących sprawnemu wdrażaniu projektów pilotażowych w ramach pakietu roboczego nr 3 (**WP3**). Podobnie, jak w przypadku pakietu roboczego nr 1, opracowano raport końcowy **WP2**. Powyższe raporty dostępne są na stronie internetowej projektu, pod adresem: www.defris.net.

Realizacja pakietu **WP3**, obejmującego swym zakresem sporządzenie strategicznych projektów rozwoju dla regionów First Division, rozpoczęła się w styczniu 2005 roku. Założeniem **WP3**, wynikającym m.in. z aplikacji projektowej, był wybór i realizacja określonych podprojektów pilotażowych, w ramach których współpracowało kilku partnerów, wymieniając swoje doświadczenia oraz wspólnie wypracowując nowe metody i technikę zabiegów planistycznych. Podprojekty zostały umiejscowione w trzech obszarach tematycznych: usługi (w tym turystyka), promocja biznesu i rozwój regionalny oraz infrastruktura i komunikacja. W celu zapewnienia ściślejszej współpracy pomiędzy uczestniczącymi regionami oraz osiągnięcia zamierzonych rezultatów, dyskusja w ramach **WP3** została sprowadzona do poziomu działań projektowych (activities), co sprawiło, że była ona tym samym bardziej szczegółowa, a przede wszystkim osiąga wymiar międzynarodowy. W ramach pakietu **WP3** Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego realizował następujące działania:

- System transportowy Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego (BTOM)
– ograniczenia i szanse rozwoju,
- Warunki rozwoju biznesu i usług (BTOM),
- Turystyka jako czynnik aktywacji gospodarczej i rozwoju biznesu (na obszarze Doliny Noteci),
- Rola Włocławka jako centrum usługowego.

Łącznie w projekcie realizowanych było 20 działań.

Istotnym aspektem realizacji projektu, wpływającym w dużej mierze na jego powodzenie, jest promocja i informacja o przedsięwzięciu. Zadania w tym zakresie zostały opisane w pakiecie roboczym nr 4 (**WP4**) i stanowią nieodłączny oraz ciągły element w procesach planowania i wdrażania działań projektowych. **WP4** obejmuje także opracowanie raportu końcowego projektu Defris, podsumowującego całą dotychczasową współpracę oraz wyznaczającego kierunki rozwoju zaangażowanych regionów w najbliższej perspektywie czasowej.

ZDJĘCIA

LISTA UCZESTNIKÓW KONFERENCJI

LISTA UCZESTNIKÓW KONFERENCJI:

Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie
ul. Marii Curie Skłodowskiej 5
20-029 Lublin
tel.: (0-81) 534-04-11
tel./fax.: (0 81) 742-40-09
email: biuro@bpp.lublin.pl

1. *Dariusz Brzozowski*
2. *Sylwester Becz*
3. *Katarzyna Kapusta*
4. *Agata Łbik*
5. *Sebastian Łuczkiwicz*

Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi
ul. Sienkiewicza 3
90-113 Łódź
tel./fax.: (0 42) 630-57-69
email: sekretariat@bppwl.lodzkie.pl

6. *Patrycja Czarnecka*
7. *Dorota Strzelecka-Wójcik*

**Departament Geodezji, Planowania Przestrzennego
i Gospodarki Nieruchomościami
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego**
ul. Podgórna 7
65 - 057 Zielona Góra
tel.: (0 68) 456-53-23
fax: (0 68) 325-55-49

8. *Elżbieta Jaworska*
9. *Maja Włosińska*

**Departament Rozwoju Regionalnego
i Przestrzennego Województwa Pomorskiego**
ul. Okopowa 21/27
80-810 Gdańsk
tel.: (0 58) 326 16 84
fax.: (0 58) 326 16 88
email: drrip@woj-pomorskie.pl

10. *Anna Gołędzinowska*
11. *Jakub Pietruszewski*

Kujawsko – Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego

Bulwary im. Marszałka J. Piłsudskiego 5B

87-800 Włocławek

tel.: (0-54) 231-55-18

fax.: (0 54) 231-55-13

email: wloclawek@biuro-planowania.pl

- 12. *Mariusz Leszczyński*
- 13. *Katarzyna Podlaska-Krzywiec*

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego

Biuro w Warszawie

ul. Lubelska 13

03-802 Warszawa

tel.: (0 22) 518-49-00

fax.: (0 22) 518-49-49

email: biuro@mbpr.pl

- 14. *Joanna Gawędzka-Olszewska*
- 15. *Monika Kordek*
- 16. *Agnieszka Prusakiewicz*
- 17. *Joanna Stefaniuk*
- 18. *Anna Waszczuk*
- 19. *Bogumiła Wiśniewska*

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego

Oddział Terenowy w Ciechanowie

ul. Powstańców Warszawskich 11

06-400 Ciechanów

tel./fax.: (0 23) 672-35-99

email: ciechanow@mbpr.pl

- 20. *Katarzyna Farska*
- 21. *Elżbieta Goryszewska*
- 22. *Michał Sugajski*

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego

Oddział Terenowy w Ostrołęce

ul. Kościuszki 17

07-400 Ostrołęka

tel./fax.: (0 29) 764-25-62

email: ostroleka@mbpr.pl

- 23. *Bożena Szymańska*
- 24. *Magdalena Kwiatkowska*

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego
Oddział Terenowy w Płocku
ul. Jachowicza 30
09-400 Płock
tel.: (0 24) 262-59-88
email: plock@mbpr.pl

- 25. *Ewa Baranowska*
- 26. *Piotr Brzeski* (dyrektor MBPR OT Płock)
- 27. *Michał Kubera*
- 28. *Iwona Szymańska*
- 29. *Alina Ziółkowska*

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego
Oddział Terenowy w Radomiu
ul. Mokra 2
26-600 Radom
tel.: (0 48) 362-56-93
fax.: (0 48) 340-16-00
email: radom@mbpr.pl

- 30. *Bartłomiej Drag*
- 31. *Remigiusz Mikocki*
- 32. *Sebastian Pawłowski*
- 33. *Łukasz Zaborowski*

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego
Oddział Terenowy w Siedlcach
ul. Pułaskiego 19/21
08-110 Siedlce
tel./fax.: (0 25) 632-56-43
email: siedlce@mbpr.pl

- 34. *Dariusz Dyl*
- 35. *Elżbieta Hołubiec*

Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie
ul. Targowa 1
35-064 Rzeszów
tel./fax.: (0 17) 852-86-51
email: rzesz@pbpp.podkarpackie.pl

- 36. *Paweł Paź*
- 37. *Tomasz Jakowski*

Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku

ul. Młynowa 21
15-404 Białystok
tel.: (0 85) 744 35 64
fax.: (0 85) 741 68 09
email: bialystok@pbpp.bianet.pl

- 38. *Paweł Babul*
- 39. *Tomasz Boroda*
- 40. *Joanna Jasiewicz*
- 41. *Leszek Łopiński*
- 42. *Piotr Piotrowski*

Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

w Szczecinie
pl. Kilińskiego 3
71-414 Szczecin
tel.: (0 91) 432-49-60
fax.: (0 91) 432-49-62
email: biuro@rbgp.pl

- 43. *Michał Urbański*

Warmińsko – Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego

ul. Pstrowskiego 28 b
10-602 Olsztyn
tel.: (0 89) 533-05-70
fax.: (0 89) 533-05-70-29
email: wmbpp@wmbpp.olsztyn.pl

- 44. *Aleksandra Lewelska*
- 45. *Agnieszka Smoleńska*
- 46. *Piotr Schelling*
- 47. *Katarzyna Wyrzykowska*

Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego

Al. Niepodległości 16/18
61-713 Poznań
tel.: (0 61) 852-28-83
fax.: (0 61) 852-32-46
email: sekretariat@wbpp.poznan.pl

- 48. *Ewa Arabas*
- 49. *Mateusz Krygier*
- 50. *Dominika Szymczyk-Stefańska*

Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu

ul. Świdnicka 12-16
50-068 Wrocław
tel.: (0 71) 343-79-46
fax.: (0 71) 344-52-45
email: wroc@wbu.wroc.pl

51. *Karolina Drewnicka*

Wydział Strategii i Planowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Wojewódz-
stwa Śląskiego

ul. Ligonía 46
40-037 Katowice
tel.: (0 32) 207 83 89
fax.: (0 32) 255 25 18
email: strategia@silesia-region.pl

52. *Katarzyna Mateja*

Miesięcznik „Urbanista”

ul. Skolimowska 4 m11
00-795 Warszawa
tel./fax.: 849-78-34
email: biuro@urbanista.pl

53. *Anna Chochlewicz*